

nova

Delavska enotnost

številka 25 / letnik 58 / Ljubljana, 1. julij 1999

Glasilo

Zveze Svobodnih Sindikatov Slovenije

Izredna konferenca Zveze svobodnih sindikatov Slovenije Proti poslanskim privilegijem

Dušan Semolič je za torek, 6. junija, sklical izredno konferenco ZSSS. Udeleženci se bodo ob 13,15 zbrali v Domu sindikatov v Ljubljani, od koder bodo skupaj šli pred parlament.

Tam bodo s protestnim shodom poslance še zadnjič opozorili, naj ne sprejmejo zakona, po katerem bi se lahko upokojevali pod izredno ugodnimi pogoji – veliko boljšimi kot drugi državljani.

Udeleženci iz vrst Svobodnih sindikatov bodo pred parlament prišli v koloni. Na poti se jim bodo pridružili še predstavniki vseh drugih sindikatov in Zveze društev upokojencev Slovenije.

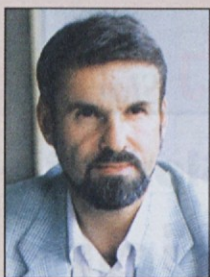
Najprej bodo parlament večkrat obkrožili, nato pa podpisali še skupno izjavo Proti poslanskim privilegijem. V torek, 6. junija, se bomo torej zbrali pred parlamentom na Šubičevi ulici v Ljubljani.

V nedeljo, 3. julija, je dan rudarjev. Kot smo obveščeni, se bodo tudi letos zbrali na tradicionalnih prizoriščih. Čeprav naša država rudarjem ni preveč naklonjena, bodo tudi letos praznovali ponosno, kot se za ta težak poklic spodobi. Kakšen je položaj rudarjev in delavcev energetike izvemo iz pogovora (stran 8 in 9) z Iztokom Cilenškom, podpredsednikom SDE in predsednikom sindikata Rudnika Hrastnik Trbovlje.

Rudarjem za praznik čestitamo!

Zašiti jih je treba

Piše: Rajko Lesjak,
sekretar ZSSS

Nekateri iz Svobodnih sindikatov Slovenije postajamo vedno bolj osovražena in moteča bitja v tej mladi državi. Bojda smo prave sitnobe. Vnapoto smo državnemu zboru oziroma poslancem, vnapoto smo vladi oziroma njenim ministrom, vnapoto smo delodajalskim organizacijam in direktorjem, vnapoto smo celo nekaterim sindikalnim veljakom. In bojda delamo senco tudi tam, kjer sonce ne sije, skratka, sitni smo kot konjske muhe. Osovraženi že do te mere, da se nič več ne prikriva, ampak že javno govori, da je v teh Svobodnih sindikatih Slovenije potreb-

no najmanj dva zašiti. To zašitje grozi tako z leve kot z desne in tudi od tistih na sredi. Skratka, škarje, šivanka in nit so nared. Vse ali skoraj vse, kar počnemo, posamezni vplivni politiki okvalificirajo kot napad na demokracijo, na demokratični ustroj države, napad na parlament oziroma poslance. Zato naj se v nadaljevanju tisti v areni in tisti na balkonih ne čudijo, če bodo na nas streljali pogostejše in s številnejšimi kanoni. Tudi lažnivih kljukcev bo več in groženj, da bo perje frčalo, ne bo manjkalo. Prefinjenih in že preizkušenih metod, da sindikate med sabo sprejo na državni ravni in nato še znotraj njih samih, ne bo malo. Da so nas med seboj sprli, se je, žal, že nekajkrat obneslo, pa tudi sindikati nismo imuni na vse to. Dozorelost globalnega sindikalnega pogleda na delavsko problematiko pa tudi ni na ravni, ki bi bila zavijanja vredna. Nekaterim sindikalistom pogled, žal, ne seže dlje od njihovega plotu. Solidarnost, odgovornost, enotna sindikalna akcija, spoznanje, da smo združeni močnejši, koristi članstva itd. – že vse te so jim besede tuje, kaj šele dejanja. To in še marsikaj gre na roke tistim krojačem, ki bi radi zašili vsaj enega, če že ne dva in še koga iz Svobodnih sindikatov Slovenije. Vedeti je treba, da država za vse to, kar počne, tako znotraj kot navzven, vzame denar davkoplačevalcev. Vzame ga toliko, kolikor ga pač potrebuje. Ona namreč mora funkcionirati, ali za dobro ali za slabo državljanov. Gospodarska zbornica pobere denar za svoje početje iz obvezne članarine, ki jo plačujejo njeni člani. Združenje delodajalcev ne ravno tako kot zbornica, vendar še vedno na tak način, da finančnih zadreg nima. Kaj pa v sindikatih? Od člana, ki se je svobodno odločil čigav bo in da bo od svoje plače plačeval sindikalno članarino. Smo pa res enakopravni socialni partnerji. Resnici na ljubo so tudi med sindikati razlike v tem, koliko kakšen finančno tehta, vendar te razlike izhajajo zgolj iz članarine in položaja posameznega sindikata v smislu dejavnosti: javne službe, zasebni sektor, storitve itd. To sicer pove, da se nekaterim sindikatom finančno bolje godi kot drugim, vendar imamo vsi na koncu enako poslanstvo. Tu bi si kot opozorilo dovolil uporabiti in prirediti židovsko zgodbo o tem, kako je človek opazoval in se ni nič zmenil, ko so okrog njega dan za dnem vozili v neznano danes enega, jutri drugega, in je tako dolgo opazoval, da je na koncu ostal samo še on, da njega odpeljejo v neznano. Se lahko to zgodi tudi v sindikatih? Pa se vrnimo nazaj h krojačem. Ti bodo, bolj ko se bodo bližale volitve, vse bolj nemirni. Nekateri že prej, glede na volilni sistem. Ta nemirnost pa ni kar tako od muh. Precej bo namreč moralo biti še dokazovanja, da jih bodo stranke postavile na tisto mesto ob volitvah, na katero menijo, da sodijo. No, zagotovo bodo postavljeni glede na to, kako so bili lojalni do stranke in njenega predsednika. Če so kje usekali mimo, bodo vedno težje popravljali. No, nekaj popravkov bo mogočih na sindikalnem poligonu. In s tem zaključkom se vračam prav na začetek te zgodbe: zašiti jih je treba.

Pogovor z Vanjo Forjanič Rankel, predsednico sindikata Ministrstva za okolje in prostor

S predsednico sindikata državnih in družbenih organov Ministrstva za okolje in prostor smo se pogovarjali o njenem delu in razmerah, v katerih sindikat deluje. Kot sama pravi, mora pri delu slalomirati med različnimi interesi. Njeno delo je oteženo tudi zaradi "specifične" miselnosti zaposlenih v državni upravi, da je najbolje ne narediti nič in imeti mir.

Kako dolgo že opravljate predsedniško funkcijo?

Forjanič Rankel: Mandatov ne štejem več, so po sili, ker tega dela noče nihče prevzeti. Mislim, da je sindikalno delo povsod nevhvalno, v državni upravi pa še dvakrat bolj.

Zakaj je tako?

Forjanič Rankel: Prvi razlog je zelo korenita hierarhija, na drugem mestu pa je miselnost ljudi v državni upravi. Državni uradniki so navajeni, da gre pri nas vse zelo počasi in da hitrih in korenitih sprememb ni. Mali ljudje pri nas ne morejo spreminiti ničesar.

In koga štejete med male ljudi?

Forjanič Rankel: To so vsi tisti, ki niso vodilni ljudje z določenimi pooblastili. Po novem zakonu bodo to uslužbenci in tudi delavci. Čeprav je voljenih in imenovanih kar precej, nas je drugih malih ljudi daleč največ.

S čim se ukvarja vaš sindikat?

Forjanič Rankel: Sedaj je najpomembnejša naloga sodelovanje pri sprejemanju zakona o javnih uslužbencih. Sodelovali smo tudi pri vseh skupnih akcijah Svobodnih sindikatov, še posebej pri reformi pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Protestirali smo zoper podražitev premije prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja. Menimo namreč, da pristojni ne nadzirajo dovolj izvajalcev.

Na operacijo sive mreže je na primer treba čakati več let, če pa plačaš vsaj 250.000 tolarjev, si na vrsti takoj. Ker postajamo v povprečju čedalje starejši, sprašujemo pristojne, kaj so naredili za skrajšanje te čakalne dobe. Glasni smo bili tudi glede ugodnosti, ki so si jih poslanci uredili v posebnem zakonu.

Veliko se ukvarjamo tudi s plačnim sistemom. Ker nas motijo različni sistemi, eni za navadne ljudi, drugi za poslance, sodnike, zdravnike, že zelo dolgo zahtevamo, naj bo izhodišče za vse plače enotno. Razlike naj temeljijo le na tem, kaj kdo dela, koliko energije vlaga, kako je pri tem uspešen. Menimo tudi, da naj bi bil regres za zaposlene v gospodarstvu in negospodarstvu enak.

So razlike v plačah torej prevelike?

Forjanič Rankel: Bolj moti to, da je na položajih veliko ljudi, ki imajo zaradi položaja visok dohodek, vendar vsi zanj ne dajejo dovolj od sebe.

Kako ste organizirani za delo?

Forjanič Rankel: Povezani smo v Sindikat delavcev državnih in družbenih organov Slovenije v okviru ZSSS. V organizaciji, v kateri sem predsednica, nas je kakšnih 100 članov. Geodeti so organizirani posebej. Precej delavcev našega ministrstva

Kongres Evropske konfederacije sindikatov

Ta torek se je v Helsinkih začel 9. kongres Evropske konfederacije sindikatov (EKS), na katerem prvič sodelujejo predstavniki Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. V to veliko sindikalno družino je vključenih 68 sindikalnih organizacij iz 29 držav, vanje je včlanjenih 55 milijonov zaposlenih.

Na kongresu naj bi delegati sprejeli generalno resolucijo o sindikalni politiki. V njej bo govor zlasti o globalizaciji gospodarstva, ravnovesju med interesi kapitala in socialno pravičnostjo ter zmanjševanjem brezposelnosti. Precej prostora v resoluciji je namenjenega širitvi Evropske unije, kjer bo posebej poudarjeno, da morajo države kandidatke prevzemati evropsko socialno zakonodajo.

Kongres bo namesto dosedanjega vodstva izvolil novo. Kandidat za novega člana izvršnega odbora je tudi predsednik ZSSS Dušan Semolič.

Kongres so s svojo udeležbo počastili številni ugledni gosti, med njimi velja posebej omeniti Romana Prodija in Jacquesa Santerja, sedanjega in prejšnjega predsednika Evropske komisije, ter Paava Lipponena predsednika finske vlade in kandidata za predsedujočega Evropski uniji.

dela na drugih lokacijah in so organizirani drugje.

Naš problem je, da v okviru sindikata dejavnosti nimamo več posebnega delovnega telesa za predsednike sindikatov državnih organov. Zaradi tega lahko mnenja in izkušnje izmenjujemo le po neformalnih poteh, kakor se med seboj pač poznamo. Vse deluje po naših zvezah, saj imajo tudi številni moji kolegi dolg predsedniški staž. Prizadevamo si, da bi spet

Forjanič Rankel: Mislim, da je tu razlog, da se večina razmeram raje prilagodi.

Kaj pa menite o državi, ki delavce sili k vlaganju tožbe?

Forjanič Rankel: V sindikatu se takšnemu obnašanju države čudimo, saj je v naprej jasno, da bodo prizadeti delavci tožbe dobili. Čudimo se tudi zavlačevanju, saj gre za proračunski denar. Vemo namreč, da bi takšne zahteve lahko rešili s poravnava-

če je tako tudi pri kakšnih drugih sferah. Gre tudi za to, kar je še huje, da skušajo takšni šefi onemogočiti tudi tiste, ki skušajo kaj narediti. Da vztrajaš, moraš imeti res dovolj široko obzorje in zadeve presojsati širše.

Če se vrneva k delavcu, ki je vložil tožbo, kako se po vašem mnenju počuti?

Forjanič Rankel: Ko tak človek čaka na pravno državo, se ne spremeni le on sam, ampak tudi okolje.

ljavljeni enostransko, po arbitrami volji delodajalca, je le takšno lahko tudi njihovo tolmačenje.

Ker tudi že sprejetega akta o sistemizaciji nismo dobili, smo ga naknadno zahtevali, vendar na našo zahtevo sploh niso odgovorili.

Je to, kar pravite volja ministra, ali koga izmed njemu bližnjih?

Forjanič Rankel: Gre za več delavnikov, naštevati jih, ne bi bilo pri-

Biti sindikalist v državni upravi še dvakrat težje kot drugje

dobili skupno delovno telo, v nasprotnem primeru bomo preveč omejeni na svoje kroge, prisiljeni bomo razmišljati tudi o drugačnem povezovanju.

Kot smo obveščeni, vam sekretar republiškega odbora pošilja veliko pisnih informacij?

Forjanič Rankel: To drži, vendar ima sekretar svoj način dela, ni nujno, da smo s tem vsi zadovoljni. Na ravni območja in tudi na državni ravni pogrešamo še močnejšo pravno službo. To potrebujemo zaradi tega, ker predpisov, zlasti zakonov o delovnih razmerjih, ne poznamo dovolj, da bi članom znali dovolj strokovno pomagati.

Kaj delavci največkrat sprašujejo?

Forjanič Rankel: Zaradi velike brezposelnosti precejkrat prihaja do šikaniranja. Vsak mali šef ljudi presoja poleg po objektivnih kriterijih tudi po subjektivnih. Navadni ljudje pa na te kriterije nimajo vpliva.

Se zaradi tega pogosto obračajo na sindikat?

Forjanič Rankel: Na sindikat se obmeje le v res izjemnih primerih, velika večina je raje pripravljena potrpeti. S pritožbami imajo namreč slabše izkušnje.

Koliko tožb so vložili vaši člani?

Forjanič Rankel: Na delovnem in socialnem sodišču je v zvezi s šikaniranjem sedaj le ena sama tožba. Prizadeti čaka na prvostopenjsko sodbo že štiri leta. Ta delavec ves ta čas vegetira in upa v pravno državo. Človeku je težko tudi zaradi tega, ker je prepričan, da bi pri nas (v okviru ministrstva) zadevo lahko rešili, če bi bilo za to dovolj dobre volje, takoj in z levo roko. Zaradi tega je sporov na sodiščih zdaj verjetno manj. Vsakdo preračuna, ali se mu to splača. Ko ugotovijo, da bodo najmanj štiri leta čakali na pravico, večinoma od tožb odstopijo.

Je vzrok za takšno obnašanje državnih uslužbencev tudi njihova mentaliteta?

vami, ki so izvršilni naslov. Z njimi bi prihranili trikrat toliko, kot znašajo prvotni tožbeni zahtevki.

Ali to pomembi, da preračunajo, koliko se jim splača delati?

Forjanič Rankel: To je možno, vendar težko, ker veliko ljudi dela na normo. Na normo tako delajo vsi delavci, ki rešujejo pritožbe na prvi in drugi stopnji.

Kaj pa poleg sindikata delate vi?

Forjanič Rankel: Moje delovno področje je vračanje depozitov črno graditeljem. Pri tem moram biti zelo natančna. Pri delu vsak dan naletim na kaj posebnega. Po izobrazbi sem višji upravni delavec, zdaj študiram še na visoki šoli.

In kako usklajujete delo v sindikatu z delom na delovnem mestu? Imate za sindikat odobren fond delovnih ur?

Forjanič Rankel: Usklajevati je težko, saj se mnogi sprašujejo, zakaj se s sindikatom ukvarjam jaz, ki sem vendar tudi pisateljica, tiskali so mi dva romana in več del za otroke. Menijo, da je delo v sindikatu izguba časa, energija v prazno. Mislim, da je na prvi pogled to, kar delam, mogoče videti tudi tako. Vendar, ko vidim, da za človeka lahko naredim kaj konkretnega, spoznam, da se splača.

Moti pa me, ker me delodajalci, zaradi tega, ker imam zanje vedno nadležna vprašanja in zahteve, praviloma sprejemajo z negativno konotacijo. Imajo me za dežurnega nergača in nezadovoljneža. Med vodilnimi moram voziti slalom. Možnosti za moje delo so nedorečene. Na nepodpisanem papirju imam za sindikalno delo priznan fond ur. Ker pri nas nismo dogovorjeni niti o tem, v kakšnih primerih smemo med delovnim časom iti na zdravniški pregled, skušam vse sindikalno delo prenesti v prosti čas ali zanj uporabljam redni dopust ali presežek ur.

Takšen odnos do sindikata je povezan tudi z že omenjeno mentaliteto v državni upravi, da je najbolje ne narediti ničesar in imeti mir. Mogo-

Prepričana sem, da bi takšne zadeve lahko rešili v naši hiši. Le vsakdo bi moral zavestno in odgovorno narediti to, kar je dolžan. Ker sem tudi sodnica porotnica, sem prepričana, da bi takšne zadeve tudi drugje lahko rešili doma, če bi bila volja, seveda, in odgovornost posameznika.

Na sodišču spoznavam, da marsikdo, ki delavcu krati njegove pravice, računa, da bo prizadeti obupal. Računajo tudi, da takrat, ko bo prizadeti prišel do svoje pravice, ne bodo več na istem položaju. Spoznavam tudi, da kapital hitro spreminja moralne kriterije. Posamezniki so pripravljeni narediti skoraj vse, da bi k njim priteklo še več denarja, kot ga dobi sedaj. Prepričana sem tudi, da gredo moč, oblast in kapital skupaj.

Je v primerjavi s prejšnjim sistemom sindikalistom zdaj lažje ali težje?

Forjanič Rankel: Vsaj glede medsebojnega sodelovanja z vodilnimi nam je bilo prej lažje. Tudi na interne akte smo lahko vplivali.

Sedaj vodilni splošne interne akte – takšen primer je akt o sistemizaciji, sprejemajo povsem mimo sindikata. Sindikat ima nanje pravico dati mnenje, ki za delodajalca ni obvezujoče. Ker so takšni akti sprejeti in uve-

merno, po mojem mnenju pa se minister s tem neposredno ne ukvarja.

Je vaš sindikat v zvezi z medsebojnimi odnosi dal kakšno iniciativo za njihovo izboljšanje?

Forjanič Rankel: Med uslužbenci in vodilnimi želimo spodbuditi korektne odnose, tako bi v največji možni meri zagotovili integriteto posameznikov. S tem bi zagotovili tudi varstvo osebnih podatkov, kar je ustavna kategorija. Izhajamo iz prepričanja, da je zadovoljen delavec dober delavec. Da bi bilo tako, so potrebne dvosmerne komunikacije, pretok informacij ne sme biti oviran. Vodje so ljudje s širokimi pooblastili. Njihov posluš za težave posameznika bi lahko bistveno prispeval k boljšim odnosom.

Sama, kot predsednica sindikata, prejemam veliko tovrstnih klicev. Kličejo me mogoče tudi zaradi tega, ker se mi zdi pomemben prav vsak posameznik. Trudim se pomagati vsakemu, tako pri strokovnih kot osebnih težavah. Ko uspem, sem zelo zadovoljna.

Se vaš sindikat ukvarja tudi s povsem vsakdanjimi zadevami?

Forjanič Rankel: Lahko se pohvalim, da vsa zadnja leta otroke obdarimo za dedka Mraza, ženske počastimo za 8. marec, organiziramo izlete in ogleda kulturnih prireditev ter fitnesa. Našim članom za rojstni dan pošljemo čestitko. Za jesen načrtujemo preventivni pregled dojk. Organizacijo počitniškovanj je prevzel poseben odbor, kar bo zaradi pravne varnosti koristnikov tudi potrebno doreči.

Vam ob koncu pogovora še kaj leži na duši?

Forjanič Rankel: Sprašujem se, zakaj smo Slovenci vodilni pri samomorih, zakaj se toliko ubijamo na cestah, zakaj je toliko zasvojenosti z alkoholom. Vprašati se moramo, kaj je z nami in mladimi tako narobe. Je to tudi posledica razmer v družbi in miselnosti, o kateri sem govorila prej?

Hvala za pogovor!

Franček Kavčič

Vlada je konec maja sprejela program aktivne politike zaposlovanja za letošnje leto, ki je vsebinsko nadaljevanje lanskega programa, vendar pa ima precej bolj ambiciozen cilj. Število registrirano brezposelnih oseb naj bi se do konca letošnjega leta zmanjšalo na 115.000, za ta namen pa naj bi porabili 26 milijard tolarjev. Po besedah Toneta Ropa, ministra za delo, naj bi to bil težak, vendar pa dosegljiv cilj. O tem, kako tečejo aktivnosti za zmanjšanje nezaposlenosti v državi, pa smo se pogovarjali z Mavricijo Batič, pomočnico direktorja Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje.

Ali bo cilj v resnici dosežen? Nam se zdi, da bi ga lahko celo presegli. Konec koncev je iz evidence brezposelnih izbrisanih kar okoli 8000 ljudi ...

Mogoče je tako z vašega vidika, ampak z našega, izvajalskega, ni tako. Zaposlitve so zanesljive le v primerih, ko se z delodajalcem dogovorimo in ko z njim sklenemo pogodbo, da bo po uspešnem usposabljanju kandidata za delovno mesto le-to na voljo. Noben program pa ne nudi stoodstotno zaposlitve, in tega nihče niti ne pričakuje.

Trg delovne sile je dinamična stvar. Število 115.000 brezposelnih ob koncu leta bi dosegli, če se do konca leta ne bi zgodilo nič izjemno slabega, da prilivi novih iskalcev zaposlitve ne bi bili večji od lanskim. In da bi bilo povpraševanje po novih delavcih vsaj enako lanskemu. Glede tega že lahko povem, da se je letos zmanjšalo. Vprašanje je, kakšna bo konjunktura, koliko bo še stečajev in ali bo na zaposlenost vplival davek na dodano vrednost. Cela vrsta faktorjev je torej, na katere program aktivne politike zaposlovanja ne more vplivati.

Zadnji podatki o stanju nezaposlenosti pa so razveseljivi, konec maja je bilo le še dobrih 120.000 nezaposlenih.

Brezposelnost se letos res zmanjšuje, deloma je to sezonskega značaja. Vendar tako nizka že dolgo časa ni bila. V zadnjih letih je nihala med 122 in 126.000 nezaposlenimi. Najvišja pa je bila konec leta 1993, ko je bilo je bilo kar 137.000 nezaposlenih.

Žal je struktura brezposelnih z vidika znanja in izobrazbe še vedno zelo neugodna – kar 47 odstotkov jih ima največ osnovno šolo. Dobra četrtina je starejša od petdeset let in ti ljudje so za delodajalce manj zanimivi. Najslabša kombinacija za iskanje dela pa je starejši nezaposleni in povrh še dolgotrajno brezposeln človek.

Na gibanje brezposelnosti je vplivala tudi konec lanskega leta sprejeta sprememba zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti ...

Te spremembe prinašajo kar nekaj bistvenih novosti. Zakon je jasno definiral, kdo je brezposelna oseba: da mora biti na razpolago, da je zaposliva pod splošnimi pogoji, da mora sprejeti zaposlitev itd. Cilj in namen tega je, da bi se zavod za zaposlovanje ukvarjal samo z ljudmi, ki njegovo pomoč želijo in potrebujejo. Zakonske spremembe pomembno vplivajo na stanje brezposelnosti in možnosti za redne zaposlitve.

Nekateri menijo, da je javnim delom pripisan prevelik pomen ...

Za zaposlenost smo najbolj odgovorni sami

Na Zavodu za zaposlovanje smo se pogovarjali o uresničevanju programa aktivne politike zaposlovanja

Mavricija Batič: Predvsem sami in kar naprej moramo skrbeti za zaposlitev, brezposelni, da jo pridobijo, zaposleni, da je ne izgubijo. Je pa nekdanjo povsem drugačno miselnost zelo težko izbrisati iz glav.

Javna dela so zelo primerni programi za aktiviranje neizobraženih, starejših, dolgotrajno brezposelnih, invalidov, ki jih je med brezposelnimi zelo veliko. Zanje je pomembno, da to delo opravljajo in da hkrati pridobivajo nova znanja in nove veščine, pomembne pri iskanju redne zaposlitve. Trenutno je v programe javnih del vključenih skoraj 6000 oseb. Gre pa za družbeno koristne dejavnosti, kjer je izražen javni interes, in ki drugače ne bi bile opravljene. Pomembno je tudi, da se pri organiziranju javnih del srečujemo različni partnerji: država, zavod za zaposlovanje, lokalne skupnosti (ki pregledajo v svojem okolju, katera so lahko taka dela, da zagotovijo tudi del sredstev zanje in pomagajo aktivirati občane). Iz nekaterih programov lahko pride do samozaposlitev, odpirajo se nova delovna mesta.

Javna dela so kajpak le ena od možnih oblik pomoči brezposelnim.

Katere so druge pomembnejše oblike pomoči nezaposlenim v programu aktivne politike zaposlovanja?

Pomembna oblika pomoči pri zaposlovanju je izobraževanje na delovnem mestu. Kajti nekdo, ki je bil nekaj časa izven delovnega procesa, ali nekdo, ki je delal, a na drugem delu, potrebuje uvajalni čas, dodaten trening, da se usposobi za konkretno delo. Letno na ta način dobi 6000 brezposelnih možnost za zaposlitev.

Zavod sofinancira usposabljanje praviloma tri mesece.

Lani ste medijsko kar precej promovirali program izobraževanja brezposelnih ...

Ministrstvo za delo in ministrstvo za šolstvo sta pripravila program izobraževanja brezposelnih. Najprej smo ugotovili strukturo brezposelnih: tistih, ki jih sicer imajo, vendar ne kakšnih dobrih izgledov za zaposlitev s tem znanjem. Potem smo ugotavljali potrebe na trgu dela: kje so možnosti zaposlovanja. Oboje smo vskladili s kapacitetami šolstva, in tako smo v lanskem šolskem letu omogočili vključitev več kot 6000 praviloma mladih ljudi, v te sisteme izobraževanja. Ti bodo pridobili novo izobrazbo ali pa sploh prvo. V letošnjem letu bo v izobraževanje vključenih vsaj osem tisoč ljudi.

Zakon posebej spodbuja zaposlovanje v malem gospodarstvu...

Večjih ugodnosti kot doslej so deležni mali delodajalci, ki zaposlijo brezposelno osebo. Njim vrnemo prispevke v prvem letu v celoti, kar 38 odstotkov (prispevki delodajalcev in prispevki, vezani na plačo). Drugo leto zaposlitve vrnemo polovico, tretje pa četrtino prispevkov. To je kar velika spodbuda za zaposlovanje v malem gospodarstvu, ker le-to težje prenaša tržna nihanja.

Lani se je zaradi teh ugodnosti, ki pa so bile precej manjše od letošnjih, saj smo vračali le polovico prispevkov delodajalcev (ki znašajo 15 odstotkov) povprečno mesečno zaposlilo manj kot 200 ljudi, letos maja pa že skoraj 500. Tako se je letos v malem gospodarstvu zaposlilo že približno 1500 ljudi in s tem je že skoraj doseženo lanskega letnega števila novozaposlenih ljudi. Mislim, da bo ta način spodbujanja zaposlovanja tudi v bodoče pomemben.

Zavod je uvedel posebno službo za nadzor nad nezaposlenimi. Kako je bila uspešna v kratkem mesecu dni delovanja?

Ta služba je v dveh mesecih od začetka dela prejela nekaj več kot 30 prijav, v katerih ljudje predlagajo preverjanje izpolnjevanja dolžnosti posameznih brezposelnih oseb. Po načrtu naj bi zajeli dva odstotka na zavodu prijavljenih brezposelnih oseb. Za uresničitev predvidenega obsega dela bo treba vključiti šest nadzornikov in 18 kontrolorjev.

Program pomoči pri samozaposlovanju izvajate že vrsto let. Kakšna je njegova uspešnost?

Spodbujanje samozaposlovanja je že star ukrep. Izvajamo ga že od leta 1991, in je zelo uspešen, saj smo v tem času pripomogli k uresnitvi več kot 22.000 samozaposlitvenih projektov. V začetku je bilo vanj vključenih veliko ljudi, ki so imeli kako poslovno zamisel. Najprej smo organizirali krajši informativni seminar, na katerem so dobili osnovne informacije in vpogled v zahteve, ki jih mora izpolniti vsak, ki se poda na pot samostojnega podjetnika. Mnogo jih odneha že na tej stopnji sa-

mozaposlovanja. Vendar je zato zelo malo zgrešenih odločitev med tistimi, ki vztrajajo, in zato je ta program eden naših najuspešnejših. Čez 95 odstotkov samozaposlenih je ostalo v svoji dejavnosti do dve leti in tudi dlje, v treh letih pa v povprečju ustvarijo tudi 2,5 novih delovnih mest.

Ob realizaciji samozaposlitve je možna še finančna pomoč v obliki nepovratnih šestih zjamčenih plač ali pa povratna sredstva. V zadnjem času se samozaposleni v veliki meri poslužujejo tudi možnosti povračila prispevkov, ker je to oblika pomoči na daljši rok.

V programu nacionalnega programa zaposlovanja invalidov je zapisano, da bi s posebnimi spodbudami letos visoko nezaposlenost invalidov (čez deset tisoč jih je) zmanjšali za desetino.

Prek nacionalnega programa zaposlovanja invalidov želimo doseči enakomernejšo razporeditev invalidov po podjetjih, ne pa nadaljevanja tako močne koncentracije invalidov v invalidskih podjetjih. Zato dobi podjetje, ki zaposli invalida na novo, bodisi invalidsko ali katerokoli drugo, finančno pomoč pri usposabljanju invalida, kar velikokrat poteka na delovnem mestu. Subvencije v nova delovna mesta za invalide pa so praviloma večje kot za ostala delovna mesta. Kljub temu vse te pomoči niso zadostne in bo na tem področju treba še kaj storiti, saj je za invalide težje najti zaposlitev kot za druge. To se kaže tudi v rastoči brezposelnosti invalidov, medtem ko splošna brezposelnost upada.

Kaj pričakujete od programa lokalnih iniciativ?

Ta je vsekakor pomembna, saj na lokalnem nivoju lažje vidijo priložnosti in možnosti, ki bodo omogočile nova delovna mesta. Lokalne iniciative so v Sloveniji šele na začetku in na rezultate bo treba počakati še nekaj let. Vendar bi dejala, da bomo veliko dosegli s povezovanjem različnih akterjev, pa naj bo s področja kmetijstva, turizma ali ekologije. Večina stvari se tako ali tako prepleta med seboj. Važno je, da lokalni dejavniki združijo moči in poiščejo programe, mi pa smo tu zato, da jih podpremo.

Izdelan in sprejet je bil nov statut zavoda za zaposlovanje. Kaj prinaša?

V zavodu iščemo vse možne rešitve, da bi več zaposlenih v zavodu delalo s strankami, ki niso samo brezposelni, pač pa tudi delodajalci, naročniki javnih del, lokalno okolje, študenti, šolajoča mladina, ki jo je treba informirati o svetu dela. Sodelujemo z gospodarskimi združenji, ministrstvi itd. Zato bomo nekatere podporne dejavnosti denimo informatiko, skupne nabave, skupni servis centralizirali, strokovno delo zavoda pa okrepili.

Ali to pomeni več zaposlovanja v zavodu?

Nove delavce bi potrebovali, vendar smo omejeni s proračunom. Novega zaposlovanja si torej ne moremo obetati ne vem koliko.

Zato nas zanima, ali bi katere od dejavnosti lahko poverili komu drugemu. Zelo pomembno se nam zdi, da bi v sodelovanju z ministrstvom za delo in proračunu za prihodnje leto bistveno povečali postavko za koncesionarje. Te vidimo v zavodu za zaposlovanje kot sodelavce, saj je nas premalo, da bi s strankami delali tako dobro, kot menimo, da je potrebno.

B. R.

Investicijski sklad Infond Zlat se z upravljanjem Purlena ni proslavil

Delavce so sedem mesecev pustili brez plač

"Sklad Infond Zlat iz Maribora, ki je večinski lastnik lendavskega Purlena, je pokazal nedogovoren odnos do podjetja in mačehovski odnos do delavcev," pravi Dragan Hadžič, predsednik Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti v Purlenu. "Ravnanje sklada Infond Zlat v primeru Purlena ni samo sramota za ta sklad, temveč postavlja pod vprašaj vlogo investicijskih skladov nasploh. Investicijski skladi naj bi zagotavljali umno upravljanje podjetij. Infond Zlat pa je v primeru Purlena dokazal, da je njegovo vodstvo za kaj takega popolnoma nesposobno. Namesto da bi Infond Zlat zagotovil uspešno upravljanje in poslovanje podjetja, ga je uničil."

Dragan Hadžič, ki je po poklicu varilec, se je v Purlenu zaposlil, ko je moralo na začetku leta 1991 v stečaj podjetje Gorenje Varstroj, kjer je bil zaposlen 22 let. "Varstroj je šel v stečaj, ker so se hoteli rešiti delavcev, saj ni bil nihče pripravljen pripraviti programa za ugotavljanje in razreševanje problemov trajno presežnih delavcev. Veste, Lendava je majhna, zato ni bil nihče pripravljen prevzeti odgovornosti za odpuščanje delavcev. Odgovorni so raje pustili propasti celotno podjetje," pravi Hadžič. "Ko je šel Var-

vesticijski sklad Infond Zlat, pa se je za naše podjetje in delavce začela agonija," pravi. "Najprej nismo dobili regres, nato nam je podjetje prenehalo izplačevati plače, na koncu pa so nam ukinili še regres za malice."

Po besedah Dragana Hadžiča je sindikat večkrat napovedal in nato tudi organiziral stavko, vendar lastnik skupaj z vodstvom ni saniral razmer v podjetju oziroma njegovega poslovanja. Lani jeseni pa je skupščina sprejela sklep o likvidaciji Purlena. "Likvidacija pa še ni končana, ker Purlen doslej še ni uspel poplačati vseh svojih terjatev. Likvidacijskega postopka namreč ne morejo končati, dokler podjetje ne poplača vseh svojih upnikov."

Med največjimi upniki Purlena pa so ravno delavci, s katerimi je podjetje ravnalo več kot mačehovsko. "Po lanskem avgustu delavci preprosto nismo več dobivali plač. Kljub temu, da je sindikat storil vse, kar je bilo v njegovi moči, podjetje preprosto delavcem ni več izplačevalo plač. Zato smo izkoristili novelo zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti in sami sprožili postopek za prenehanje delovnega razmerja. Najprej smo o tem, da že več kot pol leta nismo dobili plač, obvestili inšpekcijo za delo, nato pa smo odpovedali delovno razmerje ter se 22. februarja kot brezposelni prijavili na zavodu za zaposlovanje, kjer prejemo denarno nadomestilo za čas brezposelnosti. Tako imamo delavci sedaj zagotovljeno vsaj minimalno socialno varnost," pojasnjuje Hadžič.

Kako sedem mesecev preživeti brez plače?

Kako pa so se delavci prebijali iz meseca v mesec od avgusta 1998 do marca 1999, ko niso imeli nobenih prejemkov, čeprav so bili v rednem delovnem razmerju v Purlenu? "Težko!" pravi Dragan Hadžič, ki skupaj z ženo, ki je invalidska upokojenka, skrbi za dva otroka. Zemlje doma nima, zato je družina v celoti odvisna od mesečnih prejemkov in morebitnih prihrankov. "Dejansko nismo imeli nobene druge možnosti več, kakor da smo sami prekinili delovno razmerje in si poiskali socialno varnost na zavodu za zaposlovanje. Večina delavcev meni, da je to, kar so naredili z nami vodilni v Purlenu in v Infondu Zlatu, prava svinjarija in še več!"

V času, ko je bilo delavcem najtežje, jim je pomagal samo njihov sindikat delavcev gradbenih dejavnosti in območna organizacija ZSSS, saj so prejeli od obeh solidarnostno pomoč. "Delavcem je bilo še toliko težje, ker jim je bilo nerodno prositi za socialno pomoč. Mnogi so raje živeli v pomanjkanju ali pa so si denar sposodili pri sorodnikih, samo da jim ne bi bilo treba iti na center za socialno delo."

V Lendavi je dragoceno vsako delovno mesto

Medtem ko si večina sedaj že bivših delavcev Purlena še ni opomogla od finančnega šo-

Nadaljevanje na naslednji strani

Dragan Hadžič: Ker nismo več dobivali plač, smo bili prisiljeni sami odpovedati delovno razmerje in si zagotoviti vsaj minimalno socialno varnost na zavodu za zaposlovanje.

stroj v stečaj, je podjetje ostalo delavcem dolžno polovico mesečne plače ter sredstva za potne stroške, dnevnice in jubilejne nagrade za leto 1990. Ob pomoči sindikata smo delavci prijavili svoje terjatve v stečajnem postopku. Ob koncu stečajnega postopka smo dobili 60 odstotkov terjatev poplačanih iz stečajne mase, za 40 odstotkov terjatev pa smo se morali obrisati pod nosom."

Delavci so ostali brez plač in regresov

Po stečaju Varstroja se je Dragan Hadžič zaposlil v Purlenu, ki proizvaja izolacijske cevi. Kakor se je kasneje izkazalo, pa tudi tokrat z izbiro podjetja ni imel sreče. "Ko sem prišel v Purlen, nas je bilo okoli 20 zaposlenih. Podjetje je sicer imelo težave, vendar jih je nekako uspelo premagovati. Ko je postal večinski lastnik in-

Nadaljevanje s prejšnje strani

ka, ki so ga doživeli zaradi tega, ker sedem mesecev niso dobili plače, pa zaman čakajo, da jim bo Purlen poplačal terjatve. "Meni denimo dolguje Purlen okoli 1.400.000 tolarjev, skupaj pa znašajo obveznosti podjetja okoli 25 milijonov. V postopku likvidacije so Purlen že dvakrat poskušali prodati. Če se ne motim, prvič za 145 milijonov tolarjev, drugič pa za 120 milijonov, vendar interesov ni bilo. Upam, da bo Infond Zlat poskrbel vsaj za to, da bodo podjetje hitro prodali in poplačali terjatve delavcem, če ga že voditi niso znali," pravi Dragan Hadžić.

"V Lendavi je stopnja brezposelnosti visoko nad republiškim povprečjem. Zato je za našo občino dragoceno vsako delovno mesto. Gledano s tega vidika je (ne)odgovornost tistih, ki so Purlen pustili propasti, namesto da bi ga tehnološko in programsko posodobili ter mu na ta način zagotovili uspešno poslovanje, še toliko večja," je prepričan Dragan Hadžić.

T. K.

Deset tisoč "fantomskih" podjetij

Sprejet je zakon o finančnem poslovanju, ki naj bi vzpostavil finančno in plačilno disciplino

V podporo uveljavitve davka na dodano vrednost je bilo treba sprejeti še precej podzakonskih aktov in kot zadnjega med njimi je pretekli teden državni zbor le sprejel zakon o finančnem poslovanju podjetij. Z njegovo pomočjo naj bi zaostri finančno disciplino podjetij in uvedli več reda v plačilni promet. Zakon o davku na dodano vrednost terja od zavezancev plačilo davka tako rekoč takoj (ob izstavitvi računa) in ne šele po prodaji blaga, kot je bilo v navadi pri prometnem davku. Splošno uveljavljena plačilna nedisciplina v Sloveniji naj bi po uvedbi davka na dodano vrednost povzročala podjetjem nemalo težav. Zakon o finančnem poslovanju pa naj bi počasi omilil likvidnostne težave slovenskih podjetij.

Ali jih bo v resnici, bomo videli, kajti po mnenju nekaterih je najbolj nereden plačnik država sama. Ali bodo državna podjetja in ustanove, ki naročajo storitve ali blago, upoštevala določbe tega zakona? Na te obtožbe so se ogorčeno odzvala, da niso slab plačnik, pač pa se zatika v verigi od dobaviteljev do poddobaviteljev in

pod-podobaviteljev. Ko so poslanci državnega zbora razpravljali o zakonu, so se zavzeli za to, da naj določbe zakona o finančnem poslovanju smiselno veljajo tudi za državna podjetja in ustanove.

Kakor koli, zakon o plačilnem prometu je zelo strog do slabih plačnikov in do podjetij, ki so zašla v po-

slovne težave. Predvideva namreč enostaven izbris iz registra gospodarskih družb vseh podjetij, ki nimajo premoženja in tudi zaposlenih ne in ki so poslovno mrtva. Takšnih je v Sloveniji kakšnih deset tisoč in bodo po kratkem postopku izbrisani iz registra. Davkoplačevalce bo izbris teh "fantomskih" podjetij veljal okoli 50 milijonov tolarjev, vendar država obljublja, da se bo potrudila in kar največ tega denarja kasneje izterjala od lastnikov takih podjetij.

Zakon je zaostril tudi odgovornost vodstev podjetij za reševanje poslovnih težav. Treba bo namreč vnaprej javno objaviti likvidnostne težave, zaradi katerih bi podjetje lahko čez nekaj mesecev zašlo v težave. Namen ukrepa je opozoriti poslovne partnerje na možne težave in jih tudi zavezati k skupnemu iskanju rešitve pred priložno poravnavo ali stečajem. Določene so tudi kazni oziroma odškodninska odgovornost za direktorje, ki tega določila ne bi spoštovali. Prepo-

Pogovor s sekretarjem območne organizacije ZSSS na Koroškem Lojzetom Raškom

Za učinkovitost sindikata je izjemno pomembno, kako delujejo sindikalne organizacije v podjetjih

Na Koroškem je minilo že več kot 100 dni, odkar so delegati na seji konference območne organizacije ZSSS izvolili za novega sekretarja območne organizacije Lojzeta Raška. Novi sekretar območne organizacije je doslej že dodobra spoznal razmere v vseh panogah koroškega gospodarstva. Z njim smo se pogovarjali o problemih, ki ta čas najbolj pestijo delavce na Koroškem, in o tem, kako jih Svobodni sindikati rešujejo.

"Ta čas so na Koroškem najhujše razmere na področju lesarstva. V številnih podjetjih v tej panogi prejemajo delavci plače, ki so nižje, kot določa kolektivna pogodba, tudi z zamiki. Prav tako pa v marsikaterem lesarskem podjetju ne spoštujejo delovnopravne zakonodaje," pravi Lojze Raško. "V mnogih lesarskih podjetjih so imeli ali pa še imajo težave tudi z izplačilom regresa."

Najhujše razmere so v lesnopredelovalni industriji

Raško opozarja, da delodajalci kršijo delovno pravno zakonodajo na zelo nenavadne načine. Tako nekateri denimo delavce stimulirajo, če ne gredo na bolniško. Zaradi tega marsikateri delavec zanemarljivo skrbi za svoje zdravje, še zlasti pa so kaznovani tisti, ki so resnično tako bolni, da ne morejo priti na delo. V marsikaterem lesarskem podjetju delodajalci z delojemalci oziroma s sindikatom ne znajo voditi socialnega dialoga. "Nekateri bi radi bili novodobni kapitalisti. Ko se sindikat postavi za pravice delavcev v njihovih podjetjih, pa pravijo, da je to sramota. Očitno nimajo pojma o sodobnem kapitalizmu, kjer je socialni dialog

med lastniki kapitala oziroma delodajalci in delojemalci oziroma njihovim sindikatom nekaj povsem običajnega. Nenazadnje je razvitost socialnega dialoga tudi eden od pogojev za vključitev Slovenije v Evropsko unijo."

"Pravzaprav je nerazumljivo, da imamo na Koroškem težave v lesni industriji, saj imamo samo za to panogo gospodarstva dovolj lastnih surovin," pravi Raško. "Okoli 80 odstotkov Koroške je namreč pokrite z gozdovi. V naše lesnopredelovalne tovarne dejansko, kakor včasih pravimo v šali, plohi sami, letijo skozi okna. Kljub temu pa ima ta panoga sedaj velike težave. Razlog za to je tudi v neustreznih makroekonomskih pogojih, da o zakonu o denacionalizaciji, ki je zlasti na tem področju povzročil veliko težav, niti ne govorimo."

Stečajni postopki trajajo predolgo

Kakšne pa so razmere na področju tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije? "V tekstilni industriji imamo na Koroškem nekaj zelo uspešnih podjetij, nekaj pa jih je, žal, moralo v stečaj. Na lokaciji Tekstilne tovarne Otiški Vrh, ki je morala v stečaj, posluje sedaj invalidsko podjetje z okoli

300 zaposlenimi. Problem pri stečajih je predvsem v tem, da je naša zakonodaja takšna, da se stečaj vlečejo tako rekoč v nedogled. To pa za reševanje zdravih jeder v podjetjih in nasploh za reševanje podjetij ni perspektivno. V razvitem svetu ob stečaju podjetje menja lastnika, nato pa se ob dodatnih vlaganjih in bolj umnem gospodarjenju razvija naprej. Pri nas pa uvedba stečaja marsikdaj pomeni tudi dokončen propad kakršne koli proizvodnje v tovarni," opozarja Raško.

"V isti panogi, kjer nekatera podjetja propadajo, pa imamo tako uspešna podjetja, kot je denimo Prevent, ki dela sedežne prevleke za avtomobile iz Volkswagrove družine. Ta primer kaže, da so lahko podjetja, ki so se znala povezati s strateškimi partnerji, kljub vsemu uspešna. Tudi RTS Radlje, kjer dela okoli 60 delavk bivšega Okusa, uspešno posluje, saj proizvaja za Boss in še nekatere ugledne partnerje. V tekstilnih podjetjih, kjer uspešno poslujejo, imajo tudi delavci plače in druge pravice po kolektivni pogodbi."

Na udaru so tudi delavci v trgovini

Tudi na področju kemične industrije na Koroškem ta čas nimajo težav. "V tej panogi imamo celo zelo uspešna podjetja, takšna kot je denimo Johnson Controls. Ker podjetje dobro posluje, imajo delavci plače po kolektivni pogodbi, podjetje pa spoštuje tudi vsa druga določila panožne kolektivne pogodbe."

Krize krojijo uspešnost gospodarstva

vedano pa je tudi prelivanje denarja prek bajpas podjetij, kar pomeni, da vrsta podjetij, ustanovljenih prav v ta namen, ne bo več opravičevala svojega obstoja.

V Sloveniji se je nelikvidnost v zadnjih letih strahovito razširila in postala za marsikatero podjetnika način poslovanja. Še leta 1991 je imelo le 919 podjetij žiro račun blokiran dlje kot pet dni, lani 8537, letos v prvem tromesečju pa že preko 9000 podjetij. Leta 1991 so dolgov omenjenih 919 podjetij znašali nekaj več kot 6 milijonov tolarjev (po današnjem tečaju pa okoli 20 milijonov, ocena pisca), lani pa 87,5 milijarde tolarjev in dve tretjini tega zneska so dolgovala tako imenovana "fantomska" podjetja. Konec marca letos pa je bilo stanje takšno: več kot pet dni neprekinjeno je imelo blokiran žiro račun 9112 podjetij, ki so dolgovala 97,2 milijarde tolarjev. V teh podjetjih je bilo zaposlenih več kot 48.000 delavcev, dve tretjini v predelovalnih dejavnostih.

Sicer pa je bilo konec lanskega leta v Sloveniji registriranih 54.927 podjetij ter 61.300 samostojnih podjetnikov posameznikov.

B. R.

Da so napovedi o gospodarskih gibanjih lahko prav tako varljive kot napovedi vremena, je pokazalo dogajanje v svetovnem gospodarstvu v letošnjem letu. Slovenija je s poslabšanjem konjunktura pri najpomembnejših gospodarskih partnericah, pri tem mislimo tudi na Hrvaško, rusko krizo in vojno v Jugoslaviji, postavljena na trda tla realnih pričakovanj nižje gospodarske rasti od napovedane.

Namesto 3,5- do 4-odstotne rasti Urad za makroekonomske analize in razvoj v svojem spomladanskem poročilu napoveduje največ 3,5-odstotno rast, ki pa bi lahko bila še nižja. Na srečo neugodna konjunktura v razvitih državah po napovedih tujih makroekonomskih institutov ne bo trajala vse letošnje leto. Tako naj bi letos bila v Evropski uniji povprečna rast 2,1-odstotna, v prihodnjem letu pa se pričakuje 2,7-odstotna gospodarska rast. Na podlagi ugodnih napovedi gospodarskih gibanj v razvitem svetu v Uradu za makroekonomske analize in razvoj pričakujejo, da se bo tudi v Sloveniji, kljub težavam s trgov na Balkanu in Rusiji, gospodarska rast v pri-

hodnjih dveh letih okrepila vse do za letos napovedane 4-odstotne ravni.

Žal je takšna rast za dohitevanje razvitih držav dosti prenizka. Po mnenju večine slovenskih makroekonomistov bi za dohitevanje članic Evropske skupnosti Slovenija potrebovala vsaj 6- ali 7-odstotno gospodarsko rast.

Urad za makroekonomske raziskave in razvoj opozarja, da bi letos gospodarska rast v Sloveniji utegnila pasti celo na tri odstotke, če se ne bo pravočasno razrešila kosovska kriza (za zdaj rešitve še ni videti), če se ne bodo uredile razmere v hrvaškem gospodarstvu in - če se ne bodo uresničile napovedi o samo začasno slabši konjunkturi v Evropski uniji.

Težave, ki smo jih omenili, so letos prizadele slovenski izvoz, saj je moč predvideti pol manjšo rast od lanske (4 namesto dobrih 8 odstotkov). Posledice bodo vidne v slabši trgovinski bilanci, primanjkljaj naj bi se namreč povečal na 900 milijonov dolarjev ali 4,4 odstotka bruto domačega proizvoda. Primanjkljaj v tekoči plačilni bilanci pa naj bi zaradi kosovske krize (ta bo prizadela predvsem turizem in storitve) do-

segel 145 milijonov dolarjev.

V uradu za makroekonomske raziskave in razvoj pričakujejo, da se bo letos zaposlenost povečala za tri desetinske odstotka, prihodnje leto za štiri desetinke, leta 2001 pa za odstotek. Stopnja brezposelnosti po metodologiji Mednarodnega urada za delo (ILO) naj bi letos in prihodnje leto ostala osem odstotna, leta 2001 pa naj bi se znižala za pol odstotne točke. Plače naj bi se letos v Sloveniji realno povečale za 2 odstotka, produktivnost pa za 3,2 odstotka, podobno razmerje pa naj bi se ohranilo tudi v prihodnjih dveh letih, z znaki rahlega izboljšanja v korist večjega ostanka sredstev za razvoj.

Letošnje leto pa bo zaznamovala tudi uvedba davka na dodano vrednost, vendar ta po napovedih makroekonomistov in tudi urada za makroekonomske raziskave in razvoj ne bi smela preveč vplivati na rast cen in inflacijo. Slednja naj letos ne bi preseгла 6,8-odstotno letno rast, če bodo seveda uresničeni ukrepi za omejevanje inflacijskih učinkov ob uveljavitvi davka na dodano vrednost.

B. R.

"Manj ugodne so razmere na področju turizma," pravi Raško. "Vlaganje v turizem že lep čas praktično ni. V zadnjem času pa prihaja k nam tudi manj gostov iz Avstrije, ki so še pred časom pri nas kupovali bencin in cigarete, poleg tega pa so marsikateri šiling pustili tudi pri frizerjih, trgovcih, gostincih in v drugih dejavnostih."

"Na udaru je tudi trgovina, saj se v Sloveniji trgovska podjetja zaradi večje konkurenčnosti čedalje pogostje združujejo. Ob tem pa se pojavljajo presežki delavcev," pravi Raško. "Nasploh moram reči, da z delavci v nekaterih trgovskih podjetjih danes grdo delajo. Pred dnevi se je zatekla na sindikat po pomoč trgovka, ki so jo obtožili, da si je prisvojila izdelek za 235 tolarjev, zato so jo odpustili, čeprav je v podjetju že 36 let. Enega od trgovcev pa so odpustili, ker je odklonil delo, zaradi katerega je postal invalid III. kategorije in mu ga je zdravnik izrecno prepovedal opravljati. Nekateri delodajalci očitno menijo, da se delavcev najlažje znebijo z disciplinskim postopkom, pri tem pa pozabljajo, da Svobodni sindikati svojim članom v takšnih primerih priskočimo na pomoč in jim zagotovimo brezplačno pravno pomoč."

"Probleme na področju kovinske in elektroindustrije na Koroškem pa pobliže spremlja in rešuje profesionalni sekretar območnega odbora SKEI Drago Horjak, s katerim dobro sodelujemo."

V nekaterih podjetjih še ni

socialnega dialoga

Raško opozarja, da je za učinkovito delo sindikata izjemno pomembno, kako delujejo sindikalne organizacije v podjetju. "Kadar pride v podjetju do konflikta, mora tudi sindikat strniti svoje vrste in pokazati svojo moč. Reči pa moram, da so nekateri direktorji - pri tem nikakor ne mislim na večino - zares arogantni. Zato so sindikalni zaupniki resnično v zelo težavnem položaju, saj marsikdaj kljub temu, da imajo imuniteto, veliko tvegajo, ko se izpostavljajo in borijo za delavske pravice. Posamezni delodajalci oziroma menedžerji se obnašajo, kakor da jim nihče nič ne more. Res pa je, da še noben direktor ni plačal iz svojega žepa, če je delavcem kršil pravice in je kasneje na delovnem sodišču pravdo izgubil. Prav tako še noben direk-

Lojze Raško: Če sindikalisti delamo z roko v roki, lahko veliko naredimo in dosežemo.

tor ni bil kaznovan zaradi kršitve delavskih pravic, čeprav je to po naši kazenski zakonodaji možno."

Kljub temu pa Raško ugotavlja, da ima velika večina direktorjev korekten odnos do sindikatov. Tako kot v celotni Sloveniji so si v preteklih letih Svobodni sindikati utrdili ugled tudi med najširšim krogom delavcev na Koroškem. "Delavci se zavedajo, da jim Svobodni sindikati lahko veliko pomagajo, če jim delodajalec krati njihove pravice. Svojim članom zagotavljamo brezplačno pravno pomoč kar na treh lokacijah. Sindikati dejavnosti in območna organizacija delavcev v stiski pomagajo tudi s solidarnostnimi pomočmi. Sindikati bodo še bolj močni, ko bodo imeli še več sredstev v skladih za solidarnostne pomoči, pa tudi v stavkovnih skladih."

Na Koroškem 13 sindikatov dejavnosti in 12.000 članov

Na Koroškem je 12.000 članov ZSSS, ki delujejo v 13 sindikatih dejavnosti, v območni organizaciji pa je zaposlen samo en sekretar. Kako zmoro tako velik obseg dela? "Območna organizacija ima tri pisarne: v Slovenj Gradcu, Ravnah in Radljah. V njih delajo tri uspešne sekretarke Danica Uranc, Jelka Džurdevič in Marička Kelc, ki veliko vedo in lahko članom tudi marsikaj svetujejo. Tukaj je

še sekretar območne organizacije SKEI Drago Horjak. Vsi skupaj obvladujemo naloge, ki se porajajo na terenu. Kadar je potrebno, pa se po strokovne nasvete zatečemo k profesionalnim sindikalnim funkcionarjem v Celju, Velenju ali Mariboru. Veliko nam pomagajo tudi sekretarji sindikatov dejavnosti iz Ljubljane. Kakor koli že, reči moram, da sem, ko sem bil izvoljen za sekretarja območne organizacije ZSSS na Koroškem, prišel v dober in sposoben kolektiv," pravi Lojze Raško.

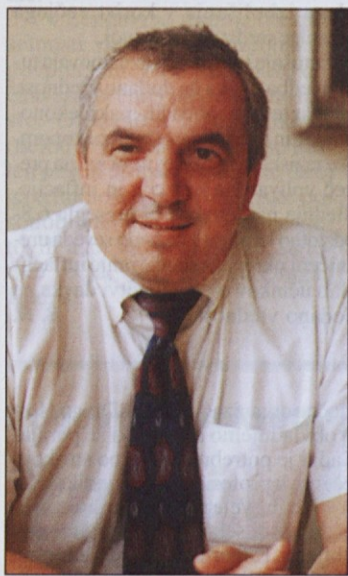
Kako uspešno delujejo Svobodni sindikalisti na Koroškem, dokazujejo tudi številne aktivnosti, ki so jih izpeljali v zadnjem času. Tako so pred kratkim pripravili uspešen osemurni seminar za sindikalne zaupnike, na katerem je okoli 30 udeležencem predaval tudi Gregor Miklič. Za prvi maj pa so uspešno organizirali proslave na Kremžarici nad Slovenj Gradcem, kjer so 2000 udeležencem zagotovili brezplačen topli obrok in spominsko darilce. Proslavo so pripravili še v Županku nad Radljami, sodelovali so pri pripravi proslave na Košenjaku nad Dravogradom, SKEI pa je organiziral proslavo pri Ivarčkem jezeru. "Z roko v roki lahko tudi majhna ekipa naredi veliko stvari," pravi Raško. "Se posebej pa ugotavljamo, da so seminarji za sindikalne zaupnike bolj obiskani in bolj uspešni, če jih organiziramo na Koroškem kot pa v kakšnem oddaljenem kraju. Zato nameravamo usposabljanju sindikalnih zaupnikov tudi v bodoče posvečati veliko pozornosti."

Sindikati se mora uveljaviti kot socialni partner tudi v lokalni skupnosti

Raško pa je prepričan, da čaka območno organizacijo še ena pomembna naloga. "Območna organizacija ZSSS se mora uveljaviti tudi na lokalnem nivoju, saj to lahko pomembno prispeva k njeni učinkovitosti. Ne vidim razloga, zakaj denimo župani na določena srečanja ne bi povabili tudi Svobodnih sindikatov, če nanje vabijo podjetnike, gospodarska združenja, klube podjetnikov in različna društva. Prisotnost sindikata v lokalni skupnosti ni nepomembna, saj se na ta način krepi njegova vloga socialnega partnerja."

T. K.

S podpredsednikom Sindikata delavcev dejavnosti energetike Slovenije (SDE), hkrati je tudi predsednik tega sindikata v Rudniku Trbovlje Hrastnik, smo se pogovarjali o razporejenju pred rudarskim praznikom 3. julijem. Še posebej nas je zanimalo, kako se SDE sporazumeva z delodajalcem – vlado in ministrstvom za gospodarske zadeve. Iz njegovih odgovorov je videti veliko zaskrbljenost, med energetiki se je razvilo veliko nezadovoljstvo, ki lahko slej ko prej preraste v odkrit konflikt. Prva priložnost je iztek družbeniške pogodbe med Petrolom in vlado o Nafti Lendava konec avgusta.

Kot smo obveščeni, ste imeli prejšnji teden še enega od neplodnih poskusov pogovorov o zahtevah vašega sindikata. Drži?

Cilenšek: Najkrajše povedano, v SDE vre. Do začetka maja smo bili z ministrstvom za gospodarstvo v stalnem kontaktu, od nastopa nove ministrice Tee Petrin pa so kontakti povsem pretrgani. Kolegi iz sindikatov držav EU zatrjujejo, da pri njih ne more priti do nobene spremembe, ne da bi bili sindikati kontaktirani in vprašani za mnenje. Ne vem, ali 'nova metla' za nas še ni našla časa, ali meni, da so takšni stiki odveč. Iz tega, da se je ministrica za nedeljsko slavnostno sejo delavskega sveta RTH že opravičila, bi lahko sklepali, da z nami noče imeti ničesar. Tudi z upravo in rudarji ne. Če misli ostati pri tem odnosu, ji obljubljam, da ne bo dolgo na tem položaju.

Kaj ste predlagali svojim lastnikom, ki so hkrati tudi delodajalci?

Cilenšek: Tako predsedniku vlade kot ministrici za gospodarstvo smo že sredi junija poslali pisno zahtevo za takojšen kontakt. Čeprav smo odgovor zahtevali do 23. junija, konec junija nismo dobili niti pisnega odgovora niti česa drugega. To bi lahko pomenilo, da oblast podcenjuje moč našega sindikata.

O katerih temah ste se želeli pogovarjati?

Pogovor z Iztokom Cilenškom, podpredsednikom SDE

V Sindikatu delavcev dejavnosti energetike Slovenije vre

Cilenšek: Družbeniška pogodba med Petrolom in vlado o Nafti Lendava se res izteka konec avgusta. Do tega roka sta oba lastnika obljubila odločitev o usodi te rafinerije. Danes zanesljivo vemo, da Petrol – večinski lastnik – ne podpira izgrad-

nje nove rafinerije. Za državo vemo, da spet nima dokončnega stališča. Po neuradnih informacijah sklepamo, da država dela na tem, da bi družbeniško pogodbo s Petrolom podaljšala še za dve leti. V tem času pa bi oba lastnika že lahko prišla do od-

Cilenšek: Prvo vprašanje je perspektiva Naftne Lendave. Na drugo mesto smo postavili zakon o sanaciji Termoelektrarne Trbovlje 2, postopnem zapiranju rudnika in prestrukturiranju gospodarstva v Zasavju, ki ga je vlada skladno z obljubami poslala v državni zbor. Tretje vprašanje je zakon o energetiki, ki je bil pripravljen brez sodelovanja socialnih partnerjev. O tem zakonu pripravljamo okroglo mizo, na kateri bodo sodelovali tudi naši zunanji svetovalci. Še posebej računamo na Francija Križaniča z Ekonomskega instituta pri Pravni fakulteti v Ljubljani.

Slednji zakon je tipičen primer hitenja v Evropsko unijo, ne da bi doma upoštevali standarde te združbe. V vsaki od držav EU bi takšen zakon nastajal ob sodelovanju socialnih partnerjev in tudi ob skupnem posvetovanju. Čeprav bo posledica tega zakona veliko zmanjšanje števila delovnih mest v energetiki, se vladni strani ni zdelo potrebno, da nas s tem vsaj sama seznanijo. Najhuje za SDE je to, da bo sočasno, vendar iz različnih vzrokov, prišlo do odpuščanja naših članov v vseh dejavnostih, v katerih delajo.

Ali to pomeni, da glede plač, ki se izplačujejo po dveh kolektivnih pogodbah (za elektrogospodarstvo, za premogovništvo), nimate nobenih želja?

Cilenšek: Dejstvo je, da so plače v naši dejavnosti relativno zmanjšujejo, čeprav naj bi bilo pri nas načeloma enako kot v gospodarstvu. Plače v gospodarstvu namreč rastejo hitreje kot v elektrogospodarstvu in premogovništvu. Pri akciji zmanjševanja nekaterih stroškov, kot sta regres za prehrano med delom in terenski dodatek, so nas uvrstili med negospodarstvo.

Ste v zvezi s tem že kaj sklenili?

Cilenšek: Na kolegiju predsednika SDE smo se dogovorili, organi morajo to še potrditi, da bomo uporabili druga sredstva sindikalnega boja. Stik s svojimi socialnimi partnerji moramo ohraniti, če ne bo šlo zlepa, tudi s silo. Če se bo v tem primeru težje pogovarjati, za ta položaj ne bo kriv SDE.

Zelo akutno je tudi vprašanje Naftne Lendave, saj se pred jesenjo izteka rok za odločitev o njeni prihodnosti. Kaj boste naredili glede tega vprašanja?

Praznovali bodo ponosno

Na vprašanje, kako bodo rudarji praznovali letošnji dan rudarjev 3. julij, je Cilenšek odgovoril:

Letošnji praznik je za rudarje in druge zaposlene v Rudniku Trbovlje Hrastnik podoben tistim iz zadnjih let. Namesto da bi se veselili uspehov in snovali načrte za prihodnost, ugotavljamo, da država do rudnikov rjava premoga nima izdelanega odnosa.

Lani smo zaradi načrtov o izgradnji TET 3 na prihodnost gledali nekoliko z optimizmom. Z referendumom se je ta možnost podrla. K sreči je takrat vlada sprejela obveznost pripraviti alternativni zakon, ki ga je v kratkem času res poslala v državni zbor.

Žal so gospodje poslanci, ki so ga izsili referendum o TET 3, kot zavrženkrat kaže, pozabili na svoja sprejeta stališča o postopnem zapiranju našega rudnika. Poslanci, na katere smo računali, so s spretnim manevrom preprečili, da bi bil zakon obravnavan in sprejet po hitrem postopku. Predvideval je namreč opuščanje rudarjenja do leta 2019, v tem času pa bi se v Zasavju lahko razvile nove alternativne dejavnosti.

Obnašanje poslancev pomeni zlasti odložitev odločitve, kar pomeni, da je na ledu tudi to, kar bi v RTH lahko naredili sami.

Čeprav položaj ni razveseljiv, bomo praznovali ponosno, kot se za rudarje spodobi. V počastitev praznika smo že organizirali športne igre. Našega ultramaratonca, ki je na Kredarico odnesel rudarsko svetilko, smo pospremili na pot.

Na sam praznik, to je v nedeljo, 3. julija, pa bo slavnostna seja sveta delavcev RTH. Po seji pa bo v Trbovljah še srečanje rudarjev in članov njihovih družin.

PРАВНА MNENJA IN NAŠVETI

Piše: Igor Pišek, dipl. iur.

Pravica do letnega dopusta in odškodnina

Če delodajalec delavcu ne bi omogočil izrabe celotnega letnega dopusta iz l. 1998 do 30. 6. 1999, je delavec upravičen do izrabe neizrabljenega dela letnega dopusta tudi po tem datumu ali pa le do odškodnine?

Letni dopust je pravica delavca, ki je določena v 2. odstavku 32. člena Zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja.

Na splošno lahko rečemo, da je v primeru, če je delavec zahteval izrabo letnega dopusta, delodajalec pa mu tega ni omogočil, podana odškodninska odgovornost delodajalca (razen v primerih, ko niso izpolnjeni vsi elementi odškodninske odgovornosti, npr. delavec zahteva izrabo letnega dopusta šele 29. 6. 1999 ali pa izrabe letnega dopusta sploh ne zahteva, tedaj o krivdi delodajalca ne moremo govoriti). Lahko pa se delavec dogovori z delodajalcem in izrabi preostanek letnega dopusta tudi po 30. 6.

1999. Po tem datumu ima torej delavec na voljo dve možnosti: terjati odškodnino ali pa predlagati naknadno izrabo letnega dopusta. Če delodajalec na predlog glede izrabe letnega dopusta ne pristane, ostane delavcu na voljo odškodninski zahtev.

V 3. odstavku 31. člena omenjenega zakona je določeno, da mora delavec izkoristiti letni dopust najkasneje do 30. 6. naslednjega leta. Ta določba ni ovira glede dogovora o izrabi letnega dopusta po 30. 6., temveč delavca v tem smislu le varuje, da delodajalec z odobritvijo letnega dopusta ne more odlašati v nedogled.

IZ SODNE PRAKSE

Piše: dr. Aleksej Cvetko

Prenehanje delovnega razmerja

Dokazno breme, da obstaja nujen razlog za prenehanje delovnega razmerja zaradi nujnih operativnih razlogov je na strani delodajalca.

(Sodba Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, opr. št. VIII Ips 18/99 z dne 13. 4. 1999)

Sodišče prve stopnje je ugodilo zahtevku tožeče stranke in razveljavilo sklepa tožene stranke, s katerima je tožniku prenehalo delovno razmerje kot trajno presežnemu delavcu, ter ugotovilo, da tožniku delovno razmerje ni prenehalo in naložilo toženi stranki, naj tožniku izplača plače in prispevke od prenehanja delovnega razmerja do ponovne zaposlitve, ter mu povrne odmerjene stroške postopka.

Sodišče druge stopnje je pritožbo tožene stranke kot neutemeljeno zavrnilo in potrdilo sodbo sodišča prve stopnje.

Zoper pravnomočno sodbo drugostopenjskega sodišča je tožena stranka vložila pravočasno revizijo, v kateri je uveljavljala revizijska razloga bistvene kršitve določb pravnega postopka in zmotne uporabe materialnega prava. Navajala je, da sodišče v izpodbijani sodbi sploh ni upoštevalo, da delovnega mesta strojnika lahke gradbene mehanizacije od leta 1992 ni bilo več sistematizirane, čeprav je tožnik na njem res delal in so ta dela opravljali tudi drugi vozniki tovarnjakov. Ker delovnega mesta ni bilo, na njem tudi ni bilo mogoče ugotavljati trajno presežnih delavcev. Zato je tožena stranka delovno uspešnost tožnika pravilno ugotavljala v povezavi z delovnim mestom voznika tovarnjaka, kar sta tudi primerljivi delovni mesti. Sodišče je bistveno kršilo določila pravnega postopka, ker ni presodilo pritožbenih navedb, ki so odločilnega pomena, kaj je tožena stranka mislila s strojnikom lahke gradbene mehanizacije in v zvezi s šifrantom iz januarja 1992. Zato sta predlagala, da revizijsko sodišče reviziji ugotovi in izpodbijano sodbo spremeni tako, da zahtevke tožnice kot neutemeljen zavrne oziroma podredno, da izpodbijano sodbo in sodbo sodišča prve stopnje razveljavi ter zadevo vrne v novo sojenje.

Revizijsko sodišče je revizijo tožene stranke kot neutemeljeno zavrnilo in svojo sodbo obrazložilo:

“Tudi materialno pravo v izpodbijani pravnomočni sodbi, po mnenju revizijskega sodišča, ni bilo zmotno uporabljeno. Pri odločanju je bilo treba uporabiti določbo drugega odstavka 36. h člena zakona o delovnih razmerjih (ZDR - Uradni list RS, št. 14/90, 5/91 in 71/93/ in enako določbo v drugem odstavku 9. člena Konvencije 158. MOD (Akt o notifikaciji nasledstva, Uradni list RS, Mednarodne pogodbe, št. 15/92), da je dokazno breme, da obstaja nujen razlog

za prenehanje delovnega razmerja zaradi nujnih operativnih razlogov na delodajalcu. Delodajalec - tožena stranka v postopku tega razloga ni uspel dokazati. V postopku pred sodiščem je bilo ugotovljeno, da je tožnik v času ocenjevanja delovne uspešnosti delal brez ustreznega sklepa na nesistemiziranem delovnem mestu strojnika lahke gradbene mehanizacije, delovna uspešnost pa mu je bila ocenjena kot vozniku tovarnjaka in tudi primerjan je bil z ocenami uspešnosti voznikov tovarnjakov. Tožena stranka v postopku ni ponudila nobenih dokazov (so samo navedbe), zakaj je tožnik delal na delovnem mestu, ki ni bilo (več) sistemizirano (na obravnavi 6. 6. 1996 ni znala dati pojasnila), zakaj to delovno mesto ni bilo sistemizirano, če je tožnik ves čas lahko opravljal dela strojnika, ni dokazala, da so tudi drugi vozniki tovarnjakov opravljali taka dela kot tožnik in da je v opisu del in nalog voznika tovarnjaka navedeno tudi upravljanje z gradbeno mehanizacijo, da so bile ocene uspešnosti strojnikov in voznikov primerljive in da so bili tudi drugi vozniki glede uspešnosti ocenjevani kot strojniki. Zato je možen in pravilen zaključek, da katerega sta prišli obe nižji sodišči, da postopek določanja delavcev, katerih delo je postalo trajno nepotrebno (36.b člen ZDR) ni potekal v skladu z veljavnimi zakonskimi predpisi in določbami kolektivne pogodbe za dejavnost železniškega prometa (Uradni list RS, 1/92 - členi od 54 do 61). Ob ugotovitvi, da je tožnik, čeprav formalno ni bil razporejen, opravljal delo na delovnem mestu strojnika lahke gradbene mehanizacije, tožena stranka njegove delovne uspešnosti, vsaj glede na dokaze v spisih, ni mogla primerjati z uspešnostjo voznikov tovarnjakov in zato tudi ni mogla določiti tožnika kot trajno presežnega delavca. Uspešnost, kot kriterij za določitev delavcev, katerih delo postane trajno nepotrebno, se lahko ocenjuje samo za enaka dela, ker se opravljanje različnih del, glede delovne uspešnosti, že zaradi različnih objektivnih zahtev za opravljanje določenega dela, ne more objektivno primerjati. Zato je pravilna odločitev, da tožena stranka vsaj z ozirom na položaj tožnika in glede njegovega dela ni zakonito ugotavljala, kateri so tisti delavci vozniki tovarnjakov, katerih delo je postalo trajno nepotrebno.

govora na vprašanje rafinerija DA ali NE.

Kakšne so vaše zahteve glede rafinerije?

Cilenšek: Strnem jih lahko v to, da noben delavec ne sme biti socialno ogrožen. Prav zaradi tega podpiramo podaljšanje veljavnosti družbeniške pogodbe še za dve leti. V dveh letih bo odločitev o novi rafineriji dozorela. Če pa se zanjo ne bo mogoče odločiti, pa pridejo v poštev alternativni programi, seveda le tisti na realnih tleh. Po našem mnenju je strokovnih študij o Nafti Lendava dovolj. Poleg študije Arturja Andersena, naročil jo je Petrol, sta na razpolago tudi študiji Tehnipa, naročnik vlada, in študija o narodnogospodarskih vidikih naložbe v novo rafinerijo. Zdi se mi, da mora pri sprejemanju odločitve slednja imeti kar veliko težo.

Postavljate za podaljšanje družbeniške pogodbe kakšen rok?

Cilenšek: Pogodba mora biti podaljšana pred iztekom sedanjega. Ali bo to še pred dopusti ali med njimi, ni najpomembnejše.

Če tega ne bodo naredili, bomo potegnili iz predalov že začete aktivnosti iz prejšnjega poletja. Treba je računati zlasti z zaporo mejnega prehoda v Dolgi vasi in širjenjem protestnih akcij še drugam.

Franček Kavčič

Sindikalna lista

Julij 1999	Gospodarske dejavnosti (temelj je SKP za gospodarstvo) SIT	Javni sektor* (nekdanje negospodarstvo) SIT
Prvi del		
1. Dnevnice		
- cela dnevnicca (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00	3.693,00
- polovična dnevnicca (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00	1.846,00
- znižana dnevnicca (od 6 do 8 ur)	1.218,00	1.285,00
2. Kilometrina (od 27. 3. 1998 dalje)	35,94	35,94
3. Ločeno življenje	66.858,00	53.909,00
4. Prenosiščice - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec		
5. Regres za prehrano (od 1. 1. 1999)		
- po SKPGD (na delovni dan)*	537,00	537,00

Drugi del		
1. Jubilejne nagrade		
- po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)		
- za 10 let	53.311,00	45.321,00
- za 20 let	79.967,00	67.981,00
- za 30 let	106.622,00	90.641,00
2. Odpravnina ob upokojitvi	334.288,00	505.599,00
oziroma dve plači delavca, če je to zanj ugodnejše		oziroma tri plače delavca, če je to zanj ugodnejše
3. Solidarnostne pomoči		
- po SKPD - ob smrti delavca	100.286,00	90.641,00
- ob smrti v ožji družini	50.143,00	-
4. Minimalna plača (od 1. 1. 1999)	68.233,00	68.223,00
5. Zajamčena plača	39.082,00	39.082,00
6. Regres za letni dopust		
- najmanj	102.000,00	96.500,00*
- ali največ	za julij - 117.973,00	102.000,00
(70 % povprečne slovenske plače)		

1. Javni sektor tudi v okviru gospodarskih dejavnosti izplačuje ločeno življenje po zakonu (Uradni list RS št. 87/97).
2. V javnem sektorju se uporablja zakon, za jubilejne nagrade in solidarnostno pomoč pa kolektivna pogodba.
3. V negospodarsku znaša regres po podpisu aneksa h kolektivni pogodbi (Ur. list RS št. 39/99) za leto 1999 96.500 SIT. Za delavce, katerih mesečna bruto plača za obdobje marec-maj 1999 ne presega 120.000 SIT, znaša regres 102.000 SIT. Do 5. junija se vsem delavcem izplača 85.012 SIT regresa, preostali del pa do 5. januarja prihodnje leto.
4. Regres za prehrano se bo v mesecu juliju spremenil.

Nizki udarci nadzornega sveta SRD?

Bitka za lastništvo nad Termami Maribor še ni končana

V prejšnji številki Nove Delavske enotnosti smo poročali, kako ogorčeni so delavci Term Maribor, ker je nadzorni svet Slovenske razvojne družbe sklenil, da bo 40 odstotkov delnic podjetja, ki so bile namenjene za notranji odkup, prodal pooblaščenim investicijskim družbam za certifikate. Čeprav so delavci Term za notranji odkup doslej privarčevali že 550 milijonov tolarjev, notranjega odkupa naj ne bi bilo.

S takšnim sklepom nadzornega sveta Slovenske razvojne družbe se vodstvo podjetja, sindikat delavcev gostinstva in turizma v podjetju in mali delničarji niso sprijaznili, temveč so se nanj pritožili.

Nadzorni svet Slovenske razvojne družbe je prejšnji teden zato svoj sklep dopolnil, dejansko pa ga je spremenil. Tako je zaposlenim dovolil notranji odkup za privarčevana sredstva z 50-odstotnim popustom, vendar le do zneska 1,5 milijona tolarjev na zaposlenega. Ta omejitev naj bi po besedah predsednika nadzornega sveta Slovenske razvojne družbe Borisa Šuštarja prizadela samo 22 zaposlenih, ki so za notranji odkup doslej privarčevali več kot 1,5 milijona tolarjev. Gre za vodilne delavce, ki naj bi delali račune brez krčmarja, saj naj bi delnice Term z notranjim odkupom odkupili po polovični ceni, po končanem lastninjenju pa bi jih lahko prodali naprej po polni ali pa še višji ceni.

Na izjave Borisa Šuštarja se je nemudoma odzvalo vodstvo Term, ki poudarja, da so njegove navedbe neresnične. Vodstvo Term opozarja, da Šuštarjeve trditve, kako naj bi 22 upravičencev do notranjega odkupa imelo pri nakupu delnic spekulativne namene, ne temeljijo na nobenih relevantnih podatkih. Doslej je v Termah več kot 1,5 milijona sredstev za privatizacijo privarčevalo 38 upravičencev, ki bi s privarčevanimi zneski lahko skupaj odkupili največ 4,3 odstotkov kapitala, ki je predmet privatizacije. Sicer pa bodo v Termah stališče v zvezi z najnovejšim sklepom nadzornega sveta Slovenske razvojne družbe zavzeli šele, ko bodo novi sklep o načinu lastninjenja dobili v pisni obliki.

Nad izjavami Borisa Šuštarja pa je ogorčen tudi odbor za zaščito upravičencev do notranjega odkupa delnic Term, ki ga vodi Breda Meier Janušič. Odbor poudarja, da pravica do notranjega odkupa po zakonodaji ni omejena. Zato zahteva, naj se notranji odkup v skladu z zakonodajo omogoči vsem upravičencem. Mednje sodijo zaposleni, bivši zaposleni, upokojeanci in dediči. Stvar upravičencev pa je, ali bodo to pravico izkoristili v polnem obsegu (40 odstotkov vrednosti podjetja) ali ne.

Člani odbora so posebej poudarili, da so se za varčevanje za nakup delnic odločili iz enega samega in edinega razloga: da bi kot večinski lastniki Termam Maribor zagotovili nadaljnje stabilno poslovanje, razvoj in delovna mesta.

Medtem, ko so delavci Term razburjeni zaradi nerazumljivih postopkov nadzornega sveta Slovenske razvojne družbe, ki jim jemlje zakonito pravico do notranjega nakupa delnic Term, pa se razburjenje širi tudi med investicijskimi skladi. Mnogim se namreč "cedijo sline" po delnicah najbolj uspešnega mariborskega podjetja, ki že nekaj let ustvarja najvišji dobiček v regiji na zaposlenega. Mnogi Mariborčani se bojijo, da gre za pritiske zainteresiranih skladov in njihovih lobijev na Slovensko razvojno družbo, da bi premoženje Term, ki obsega luksuzni hotel Habakuk, hotel Piramido, zdraviliško-rekreativni center Fontano, veli-

ko gostinskih lokalov ter 30 odstotkov vseh prostocarinskih prodajaln v Sloveniji, prevzeli zainteresirani skladi in konkurenca. Sprašujejo se, zakaj poskuša sedaj, ko so se v Termah zavzeli za zakonite pravice upravičencev do notranjega odkupa, nadzorni svet Slovenske razvojne družbe očrniti

in kompromitirati vodilne v podjetju. Komu to koristi in v čigavem interesu je?

Kakor kaže, bitka za lastništvo nad najuspešnejšim podjetjem v Mariboru še zdaleč ni končana - pravzaprav se šele prav začenja!

T. K.

Protest SGiT Slovenije

Sindikat delavcev gostinstva in turizma Slovenije je z ogorčenjem in osuplostjo sprejel nedavni sklep nadzornega sveta Slovenske razvojne družbe, po katerem delavcem uspešnega podjetja Terme d. d. ni dovoljen notranji odkup, kakršnega so bili, skladno z zakonom, deležni v vseh drugih slovenskih podjetjih.

Sindikat delavcev gostinstva in turizma ocenjuje, da je celotno premoženje Term Maribor rezultat odpovedovanja delavcev, ki so si zavestno odtrgovali od plač zato, da so omogočili razvoj podjetju ter seveda posledica pametnega vodstva, ki je smiselno nalagalo akumulacijo, ki so jo ustvarili v svojih brezcarinskih prodajalnah.

Zaradi krpanja privatizacijske luknje delavci Term ne smejo biti prikrajšani za svoje dele-

že v podjetju, ki ima perspektivo in so ga ustvarili z lastnimi rokami in lastno pametjo.

Zato bo vodstvo Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije z vsemi sredstvi ščitilo pravice delavcev do poštene privatizacije.

Podpiramo sklepe IO sindikata družbe Terme Maribor, da kot legitimen subjekt pri Ustavnem sodišču vložijo zahtevo za oceno ustavnosti zakona o zaključku lastninjenja in privatizacije pravnih oseb v lasti Slovenske razvojne družbe.

Hkrati pozivamo resornega ministra, naj s svojo avtoriteto zaščiti zakonske pravice zaposlenih do notranjega odkupa v celotnem obsegu ter od vodstva Slovenske razvojne družbe zahteva ponovno proučitev privatizacije Term Maribor in sprejme pravne, moralne in pravične sklepe.

Karmen Leban, sekretarka

Prodaja Tamovega premoženja po delih preložena na 1. september

Tresla se je gora, rodila se ni niti miš!

Kakor smo v našem časopisu že poročali, je sodišče za 29. junija razpisalo javno dražbo za prodajo premoženja Tama v stečaju po delih. To je bil tudi zadnji rok za oba zainteresirana kupca Tamovega premoženja v celoti - torej za ameriškega poslovneža Johna Eapna in konzorcij kupcev Tamovega premoženja - da plačata aro. Vse je torej kazalo, da se bo zgodba o prodaji Tama tri leta po stečaju vendarle morala začeti razpletati.

Vendar pa se 29. junija ni zgodilo nič. Ne John Eapen in ne Konzorcij kupcev Tamovega premoženja nista na žiro račun stečajnega upravitelja plačala are za nakup Tamovega premoženja v celoti, prav tako pa ni bilo napovedane javne dražbe za prodajo Tamovega premoženja po delih. Stečajni senat okrožnega sodišča v Mariboru, ki ga vodi Karl Ferenčak, je namreč zaradi nujne zadržanosti stečajnega upravitelja Mirka Žagarja, ki se v teh dneh mudi v Zurichu na mednarodni arbitraži zaradi Tamovih terjatev, razpisano dražbo preložil na 1. september. Tako bo prodaja Tama praktično mirovala do začetka jeseni. Zain-

teresirana kupca Tamovega premoženja v celoti sta tako dobila še eno možnost, da zbereta potrebna sredstva in plačata aro.

Vse lepo in prav! Vendar pa je treba povedati, da bo 3. junija minilo natanko tri leta, odkar je sodišče uvedlo stečajni postopek za delniško družbo Tam in odvisne družbe, zato je skrajni čas, da premoženje na lokaciji Tama dobi svojega lastnika.

Premoženje Tama, ki že tretje leto čaka na novega lastnika in dobrega gospodarja, obsega 80 hektarjev zemljišč, preko 250 proizvodnih in poslovnih objektov, okoli 25 kilometrov električnega, plinskega, vodovodnega in telefonskega omrežja, kanalizacijo, toplotno in številne druge komunalne objekte ter ogromno strojev in orodij ter tehnološke opreme. Kljub temu, da si stečajni upravitelj prizadeva za vzdrževanje omenjenega premoženja, je jasno, da iz leta v leto bolj propada. Samo predstavljajmo si, kako je videti stroj, ki ga že tri leta ni nihče pogнал. Tudi 77 podjetij, ki imajo danes del tega premoženja v najemu, ga ne vzdržujejo ustrezno, saj niti za

Solidarnost v sindikatih

Skei ni pozabil na svojega zaupnika

“Sliši se neverjetno, pa je vendarle res. Čeprav sem vedno pridno delal in veljal za dobrega delavca, sem se znašel na cesti. Moj edini greh je v tem, da sem se kot sindikalni zaupnik zavzel za pravice, ki delavcem pripadajo po zakonih in kolektivni pogodbi,” je pred letom dni v pogovoru za Novo Delavsko enotnost dejal tedanji predsednik SKEI v podjetju Ferroterm Stadler iz Selnice ob Dravi, ki mu je delodajalec prekinil delovno razmerje, čeprav ga je ščitila sindikalna imuniteta.

Zakaj se je Rajh lani zameril tedanjemu vodstvu podjetja? Kot predsednik SKEI v podjetju se je poleti leta 1998 boril za izplačilo regresa za letni dopust za leto 1997. Direktor je predlagal, da bi delavcem namesto regresa za predlansko leto dali kotle, s čimer pa se delavci niso strinjali. Zato je SKEI napovedal in v skladu z vsemi predpisi izvedel dvurno opozorilno stavko. Po stavki pa se direktor s predsednikom SKEI ni začel pogajati o stavkov-

nih zahtevah, temveč je dal Rajhu delovno knjižico in mu dejal, da je odpuščen. Po intervenciji inšpekcije za delo so Rajha sicer sprejeli nazaj na delo, vendar ga je direktor še istega dne suspendiral ter proti njemu predlagal disciplinski postopek, češ da je

huje kršil delovne obveznosti, ker naj bi opozorilno stavko organiziral v nasprotju z zakonom o stavki. Rajh naj bi delovne obveznosti kršil tudi s tem, ko je novinarju POP TV izjavil, da delavci vodstvu podjetja pomenijo manj kot smeti.

Branku Rajhu, ki je izgubil delo in zaposlitev zaradi tega, ker je zahteval izplačilo regresa, SKEI že leto dni vsestransko pomaga.

mesec dni naprej ne vedo, ali bodo v najetih prostorih še lahko delali ali pa jih bodo morali zapustiti. Tako dejansko premoženje bivšega Tama stoji neizkoriščeno in propada, v Mariboru in Podravju pa je preko 31.000 brezposelnih delavcev, ki še vedno upajo, da bodo morda dobili zaposlitev, če bi na lokaciji Tama stekla kakršnakoli resna proizvodnja. Dejstvo, da premoženje Tama še tri leta po uvedbi stečajnega postopka nima novega lastnika, ogroža tudi 1500 delovnih mest pri sedanjih najemnikih Tamovega premoženja. Kaj hitro se namreč lahko zgodi, da bo zaradi dotrajanosti propadel ta ali oni komunalni objekt na lokaciji Tama, ki bo onemogočil normalno proizvodnjo.

Na prodajo Tamovega premoženja pa nestrpnost čakajo tudi prednostni upniki, med katerimi so tudi bivši delavci Tama, ki so v stečajnem postopku prijaviли terjatve. Možnost, da bodo dobili poplačane svoje terjatve, se namreč iz meseca v mesec zmanjšuje. Ob uvedbi stečaja je vrednost vseh terjatev znašala 48 milijard tolarjev, do danes pa je skupaj z obrestmi narasla že na več kot 100 milijard tolarjev. Če upoštevamo stroške stečajnega postopka in

dejstvo, da sodišče prodaja Tam za 10,5 milijarde tolarjev, potem si lahko vsakdo sam hitro izračuna, koliko denarja v stečajni masi bo za poplačilo 100 milijard tolarjev terjatev.

Kakor koli že, vse kar se dogaja v zvezi s prodajo Tamovega premoženja, kaže na popolnoma ignorantski odnos vlade do tega največjega gospodarskega problema v državi. Ko je sodišče po dveh letih končno našlo kupca, se je vlada mimo vseh zakonov vmešala v prodajo, češ da ščiti narodnogospodarske interese, ter pokvarila posel. Sama pa ni storila nič, da bi povežala in za nakup usposobila domače zainteresirane kupce.

Tam je žalostno propadel pred očmi vlade in parlamenta. Kakor kaže, pa sedaj odgovornih prav nič ne bolijo oči, ko gledajo, kako propada tudi Tamovo premoženje, ki so ga desetletja gradili mnogi rodovi delavcev iz vse Slovenije. Ali bo na koncu od Tama, ki je letno proizvedel 10.000 vozil in dajal delo in kruh še enkrat večjemu številu delavcev, zares ostala industrijska puščava, ki bo pomenila ekološko grožnjo za Maribor in Podravje.

Tomaž Kšela

Ko je vodstvo podjetja Branka Rajha odpustilo, je SKEI pred tovarno Ferroterm Stadler najprej pripravil javno protestno sejo območnega odbora za Podravje. Nato pa je SKEI Rajhu zagotovil brezplačno pravno pomoč. Tako odpuščenega sindikalnega zaupnika v postopku pred delovnim sodiščem, kamor se je pritožil na sklep o prenehanju delovnega razmerja, zastopa služba pravne pomoči pri območni organizaciji ZSSS v Podravju.

“Največji problem je bil v tem, ker Branku Rajhu sprva na zavodu za zaposlovanje niso priznali pravice do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti, ker je bil formalno odpuščen zaradi kršitve delovnih obveznosti, kar pa seveda ni bilo res,” pojasnjuje sekretar območnega odbora SKEI v Podravju Edi Ozimič. Zato je SKEI o tem primeru obvestil tudi ministra za delo, družino in socialne zadeve Antona Ropa.

“Po številnih intervencijah nam je vendarle uspelo, da je zavod za zaposlovanje na osnovi 10. odstavka 19. člena zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti Rajhu priznal

pravico do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti,” pravi Ozimič. “Inšpekcija za delo je namreč zapisniško ugotovila, da je Rajhu delovno razmerje prenehalo zaradi sindikalne aktivnosti ter da je vložil tožbo zoper delodajalca na pristojnem delovnem sodišču. Na tej osnovi je nato zavod za zaposlovanje Rajhu odobril denarno nadomestilo za čas brezposelnosti, ki njemu in njegovi družini zagotavlja vsaj minimalno socialno varnost.”

Rajhu je zavod za zaposlovanje priznal pravico do denarnega nadomestila za dobo devetih mesecev od novembra lani do avgusta letos, odločbo o tem pa je zavod izdal letos maja.

“V času, ko je bil Rajh brez dohodkov, pa mu je sindikat pomagal tako, da mu je redno doodeljeval solidarnostno pomoč,” pojasnjuje Ozimič. “Tako je SKEI v več obrokih Rajhu doodelil in izplačal za 240.000 tolarjev solidarnostnih pomoči, območna organizacija ZSSS pa mu je dodatno izplačala še 18.000 tolarjev pomoči. Na ta način sta SKEI in Zveza svojemu sindikalnemu zaupniku pomagala prebroditi najhujšo socialno stisko, v kateri se je znašel zato, ker se je boril za pravice, ki jih delavcem dajejo zakoni in kolektivna pogodba.”

“Sicer pa je Branko Rajh še vedno zaupnik SKEI, saj ima status člana območnega odbora,” pravi Ozimič.

Po Ozimičevih besedah so bile na delovnem sodišču doslej že tri obravnave v zvezi z omenjenim delovnim sporom. Na zadnji obravnavi je sodišče terjalo, da se pridobijo podatki v zvezi s statusom podjetja Ferroterm Stadler, ki je bilo zaradi spornega imena pred časom izbrisano iz sodnega registra. Danes na lokaciji bivšega podjetja posluje podjetje Ferroterm-Lentherm. Sodišče mora tako ugotoviti, kdo je pravzaprav pravni naslednik podjetja Ferroterm Stadlerja.

SKEI na svojega sindikalnega zaupnika ni pozabil, pač pa mu v bitki za resnico in pravico stoji čvrsto ob strani. Res pa je, da je pri nas treba na pravico čakati zelo dolgo, pa ne po krivdi sindikatov!

T. K.

Nov finančni pravilnik

Republiški odbor Sindikata delavcev trgovine Slovenije (SDTS) je prejšnji teden sprejel nov pravilnik o financiranju in finančnomaterialnem poslovanju. Po tem pravilniku, ki bo veljal od 1. julija dalje, je članarina odstotek od bruto plače in denarnih nadomestil, od katerih se plačujejo davki in prispevki. Začasno nezaposleni člani plačajo članarino v višini odstotka od zajamčene plače. Plačevanja članarine so oproščeni člani, ki prejemajo manj od zajamčene plače ali so na služenju vojaškega roka ali odsotni z dela zaradi porodniškega dopusta.

Obračun članarine ob vsakokratnem izplačilu plače opravijo ustrezne službe podjetij. Ta služba je dolžna 40 odstotkov zbrane članarine nakazati na žiro račun sindikata podjetja, 60 odstotkov pa sindikatu na žiro račun Delavske hranilnice. Denar, ki se bo zbiral pri Delavski hranilnici, je namenjen višjim ravnom organiziranosti sindikata in Zveze.

Če bi posameznik vplačal 1000 tolarjev članarine, bi se ta njegov prispevek razdelil takole: s 400 tolarji bi razpolagal sindikat podjetja, s 600 pa višje ravni organiziranosti sindikata. Od teh 600 tolarjev bi 348 tolarjev šlo za redno dejavnost sindikata in Zveze, 252 tolarjev pa za nove namenske sklade pri republiškem odboru Sindikata delavcev trgovine Slovenije. Od denarja za redno dejavnost bodo območne organizacije ZSSS dobile 60 odstotkov ali 208 tolarjev, republiški odbor 30 odstotkov ali 104 tolarje, predsedstvo ZSSS pa 36 tolarjev ali 10 odstotkov. Denar za sklade se bo delil takole: 40 odstotkov ali 252 tolarjev za stavkovni sklad, 30 odstotkov ali 76 tolarjev za socialno-solidarnostni sklad in 30 odstotkov ali 76 tolarjev za nezgodno zavarovanje članov sindikata.

Financiranje poteka skladno z načeloma samofinanciranja in solidarnosti. Samofinanciranje pomeni, da se sindikat vzdržuje s svojimi prihodki od članarine in prihodki od obresti, lastnih aktivnosti in dotacij. Načelo solidarnosti pomeni, da imajo vsi člani pravico do enakega obsega pravic in drugih ugodnosti. Solidarnostna sredstva za sindikate podjetij bodo določena z letnim načrtom. Solidarnost z drugimi sindikati iz seštave ZSSS bo opredeljena v posebnem pravilniku Zveze.

Članarina in drugi prihodki so last Sindikata delavcev trgovine Slovenije. Vplačana članarina ni vračljiva.

Na podlagi programa dela sprejme republiški odbor Sindikata delavcev trgovine Slovenije vsako leto do 30. aprila finančni načrt. V njem predvidi zlasti sredstva za financiranje aktivnosti, za plače zaposlenih in za materialne stroške.

Za vsako leto sprejme republiški odbor tudi zaključni račun, s katerim poroča o uresničevanju finančnega načrta. Pri sprejemanju finančnih listin in vodenju poslovanja

se poleg tega pravilnika v SDTS uporabljajo še drugi predpisi, še posebej zakon o knjigovodstvu, zakoni o davkih, kolektivna pogodba in drugo.

Republiški odbor SDTS določi odredbodajalca, ki je pristojen za uresničevanje finančnega načrta, je podpisnik žiro računa in izdaja izplačilne naloge. Odredbodajalec je skladno s sklepi republiškega odbora pristojen tudi za druge naloge, podpisuje knjigovodsko in finančno dokumentacijo.

Za nadzor obračunavanja in delitve članarine po tem pravilniku je poleg Delavske hranilnice odgovoren tudi sekretar SDTS. Za nadzor so pristojni tudi sekretarji območnih odborov SDT in nadzorni odbori posameznih oblik organiziranosti SDTS.

Odredbodajalec, ki dela v nasprotju s tem pravilnikom, grobo krši statut SDTS.

Izplačevanje solidarnostne pomoči uredi SDTS s posebnim pravilnikom.

Nadzorni odbor je pooblaščen nadzirati izvajanje sprejete finančne politike (zlasti finančni načrt) in gospodarno razpolaganje s sredstvi. Nadzorni odbor sme tudi predlagati izboljšave na finančnem področju.

Do pomoči SDT so upravičeni le člani, ki so pred tem najmanj šest mesecev plačevali članarino.

V 90 dneh po sprejetju tega pravilnika mora republiški odbori SDTS sprejeti izvedbene akte k pravilniku, s katerimi bo opredeljen namen ustanovitve skladov in kriteriji za uporabo sredstev.

Pravilnik o podeljevanju priznanj

Republiški odbor bo za posebne dosežke pri uveljavljanju, razvoju in krepitvi SDTS uspešnim organizacijam in zaslužnim članom podeljeval posebna pisna odličja. O prejemnikih odličij odloča republiški odbor na predlog izvršnega odbora in posebne komisije za kadrovske zadeve, sindikalna priznanja in pritožbe.

Odličja lahko prejmejo tisti, ki so zaslužni za: uspešno delo SDTS, izboljšanje materialnega in socialnega položaja članstva, med-sindikalno sodelovanje, zaščito pravic članov SDTS, prispevek k bolj zdravemu in humanemu delovnemu okolju.

Priznanje ima obliko zlatega kipca v obliki boga Merkurja, zaščitnika trgovcev.

Priznanja bodo podeljena enkrat letno, zelo verjetno ob dnevu Sindikata delavcev trgovine Slovenije. Vsako leto bo na podlagi prijav na razpis mogoče podeliti po pet priznanj, izjemoma največ deset.

Kandidate lahko predlagajo sindikati podjetij, območni odbori in druge oblike organiziranosti SDTS. Prejemnike odličja, ki niso člani SDTS, lahko predlagata izvršni odbor republiškega odbora SDTS ali komisija za priznanja. Vsem predlogom je treba priložiti pisno utemeljitev.

Delavci naj ne podpisujejo nezakonitih izjav o pokrivanju inventurnih mankov

Člani sindikata so strokovni službi republiškega odbora SDTS poslali več različnih bianko obrazcev, s katerimi delodajalci zahtevajo od njih podpis izjave, da jim od plače lahko trgajo inventurni manko. V eni od takšnih izjav piše, da delavec pristaja na to, da bo ugotovljeni manko krit iz njegove plače, sorazmerno njegovi odgovornosti. Pristojna strokovna služba podjetja po tej podpisani izjavi sme od delavčeve plače takoj odtegniti del manka, vendar največ tretjino proste plače. Če je obrok za plačilo inventurnega manka večji od tretjine plače,

sme strokovna služba od delavčeve plače izjemoma odtegniti tudi več kot tretjino plače.

Sodeč po tej izjavi, o manku odloča uprava podjetja na predlog inventurne komisije. Delavec pri tem sploh nima nobene besede.

Sindikat delavcev trgovine Slovenije in pravna služba ZSSS vsem zaposlenim svetujeta, naj takšne ali podobne izjave ne podpisujejo. Takšne izjave so nezakonite in neskladne s kolektivno pogodbo – pomenijo tudi grob poseg v delavčevo integriteto in težko zaslužno plačo.

V Intersparu, kjer so delavci sindikalno organizirani, je SDTS dosegel že marsikaj v njihovo korist. Pri malih zasebnih delodajalcih sindikata ni, zaradi tega prihaja do hudih kršitev pravic delavcev v zvezi z dnevnim in tedenskim počitkom. Najhujši problemi so v trgovinah, ki so odprte noč in dan in vse dni v letu. Pri tem se po malih trgovcih čedalje bolj zgledujejo tudi veliki, kar bo Sindikat delavcev trgovine Slovenije skušal preprečiti s spremembami preveč liberalnega pravilnika o obratovalnem času trgovin.

Z združenjem smo našli skupen jezik

V zvezi z akcijo za spremembo pravilnika o obratovalnem času prodajaln ali celo vložitve zakona o obratovalnem času trgovin se je vodstvo Sindikata delavcev trgovine Slovenije prejšnjo sredo sestalo s predstavniki združenja za trgovino pri Gospodarski zbornici Slovenije. Predstavniki SDTS smo partnerjem predstavili naše ocene posledic izvajanja pravilnika o obratovalnem času prodajaln ter načrtovane aktivnosti za njegovo spremembo. Zanimala pa so nas tudi stališča združenja za trgovino v zvezi z dopolnitvijo kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine Slovenije, ki ji konec tega leta poteče veljavnost.

Odklonilno stališče SDTS do pravilnika o obratovalnem času smo predstavnikom združenja utemeljili s tem, da lani sprejeti pravilnik ne upošteva temeljnih interesov delojemalcev in njihovih pravic do nujnega dnevnega in tedenskega počitka ter možnosti izrabe letnega dopusta. Zaradi tega je po našem mnenju sprememba pravilnika nujna in republiški odbor sindikata si je to zadal za eno od osnovnih nalog v letošnjem letu.

Predstavnike združenja smo podrobno seznanili tudi s pojavi kršitev pravic delavcev, ki smo jih zaznali v letu 1998, ko je pravilnik začel veljati. Predstavili smo jim tudi naše poglede na spremembo posameznih določb pravilnika. Pri tem smo pouda-

rili, da bi morali imeti reprezentativni sindikati, pa tudi gospodarska združenja, večjo vlogo pri dajanju mnenj ali celo soglasij lokalnih skupnosti, ki z odločbami odobrijo obratovalni čas posameznih prodajaln. Po našem mnenju bi pravilnik moral ščititi tudi delojemalce, tako da obratovalni čas ne bi prizadel njihove pravice do nujnega počitka. Pravilnik naj bi prav tako zagotovil takšen delovni čas, da bodo imeli delavci, posebno delavke matere, možnost normalnega družinskega življenja in še posebej varstva otrok.

Poudarili smo še, da bi bilo s pravilnikom potrebno limitirati zgornjo mejo tedenskega števila ur obratovalnega časa prodajaln ter maksimirati število delovnih nedelj in praznikov, tako kot imajo to urejeno v sosednjih državah.

Po mnenju SDTS bi bilo potrebno pomembno spremeniti tudi kazenske določbe v pravilniku, saj takšne, kot so sedaj, ne pomenijo resne grožnje za še tako hude kršitelje, ki jih je žal iz dneva v dan več.

Predstavniki združenja za trgovino so se strinjali z našimi ocenami, da so zaradi določb pravilnika ter milih kazni delavci izpostavljeni kršitvam svojih pravic.

Tudi sami so ocenili, da je bil pravilnik objavljen v Uradnem listu brez poprejšnje razprave, ne samo med sindikati, temveč tu-

di v združenju za trgovino pri Gospodarski zbornici Slovenije. Pri tem so poudarili, da bi bil potreben dejansko večji red pri obratovalnem času prodajaln, posebno v zasebnem sektorju. Zaradi konkurenčnosti se namreč takemu režimu mora prilagajati tudi organizirana trgovina, kar spodbuja tekmovalnost med posameznimi trgovskimi podjetji na področju obratovalnega časa, ki pa vedno ni podprta z ekonomskimi razlogi. Tudi zaradi teh razlogov so podprli prizadevanje sindikata, naj posebna interesna sestavljena komisija pri Ministrstvu za ekonomske odnose in razvoj oceni izvajanje pravilnika o obratovalnem času prodajaln ter na

tem temelju pripravi predlog njegovih sprememb in dopolnitev. Predstavnikom SDTS so pri tem obljubili pomoč in sodelovanje.

Delovni razgovor na združenju za trgovino smo sindikati izkoristili še za predstavitev naših stališč do sprememb in dopolnitev kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine Slovenije. Pri tem smo sogovornikom dali jasno vedeti, da bomo z vsemi sredstvi, ki so sindikatu na voljo, zagotovili veljavnost naše kolektivne pogodbe. Povedali smo tudi, da si bomo prizadevali za povečanje izhodiščnih plač v tarifni prilogi, saj sedanje, glede na višino minimalne plače, ne delujejo motivacijsko.

Sandi Bartol, sekretar

Popust za dopustovanje v Termah Zreče in na Rogli

SDTS je s podjetjem Unior d. d. Turizem Zreče podpisal dogovor, po katerem imajo člani sindikata pravico do 10-odstotnega popusta in možnost plačila v treh obrokih. Popust imajo v Hotelu Planja na Rogli in v Termah Zreče.

Petdnevni družinski paket S PLANIN V TERME stane tričlansko družino najmanj 60.000 tolarjev, štiričlansko družino pa 70.000. V paket so vključeni polpenzion, kopanje v bazenih, planinski avtobus, ena vožnja s sedežnico.

Informacije in rezervacije po tel. 063/768-20, 063/768-1105 in 063/762-446 (ga. Soršak) oz. predstavništvo Ljubljana, tel. 061/329-264.

Humoreska

"To, kar si privoščijo poslanci v našem državnem zboru, pa že presega meje dobrega okusa," je pred dnevi pri malici v naši tovarni jezno dejal strugar Lojze. "Zase so sprejeli zakon, po katerem bodo lahko šli z visoko pokojnino v pokoj v najlepših letih, za nas običajne smrtnike pa nameravajo sprejeli takšen zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, da bomo morali delati tako rekoč do smrti!"

"Lojze, zakaj se pritožuješ, saj smo sami krivi, da so poslanci sprejeli zakon, s katerim so si zagotovili pravico do predčasne upokojitve in sanjskih pokojnin!" je dejal mizar Tone.

"Kako to misliš?" smo presenečeno vprašali vsi v en glas.

"Na referendumu o volilnem sistemu je večina volivcev, ki so se referenduma udeležili, podprla dvokrožni večinski sistem volitev poslancev v državni zbor. Večini sedanjih poslancev, ki so prišli do poslanskih stolčkov preko strankarskih list, je postalo takoj jasno, da po novem večinskem sistemu ne bodo nikoli več izvoljeni za poslance. Zato so sprejeli zakon, ki jim omogoča, da bodo lahko po koncu mandata pobegnili v pokoj. Kaj pa si o njih mislimo mi volivci, pa je našim poslancem prav malo mar, saj ne bodo nikoli več kandidirali, ker tudi možnosti za ponovno izvolitev nimajo," je pojasnil Tone.

"Tone, to si dobro povedal," je dejal Lojze. "Poslanci, ki istočasno delavcem krepko povišajo starostno mejo za upokožitev, sebi pa jo močno znižajo, zares nimajo nobene možnosti več, da bi bili še kdaj izvoljeni."

"Poslancem, ki glasujejo za takšne zakone, pa je zares malo mar, ali bodo še enkrat izvoljeni ali ne. Zanje je očitno bolj pomembno od umnega in odgovornega upravljanja države to, da bodo lahko šli mladi v pokoj in da bodo imeli dobre pokojnine," je prilila olje na ogenj kuharica Špela. "V nekaterih razvitih državah pa politiki plačujejo iz svojega žepa, samo da imajo možnost in čast sodelovati pri upravljanju države za skupni blagor vseh državljanov."

"Samo o časti naj nihče ne govori, ker časti pri naših politikih sploh več ni!" je vzkliknil skladiščnik Rudi. "Pred dnevi je eden od strankarskih liderjev, ki sam sebe proglašal za največjega poštenjaka, v intervjuju za televizijo natvezil toliko laži o uglednem sindikalnem voditelju, da se je pametnim gledalcem trebih obračal. Če bi

kaj dal na svojo čast, bi se moral sedaj prizadetemu javno opravičiti ter se potresti s pepelom po glavi, ker je z lažmi grobo zavajal javnost!"

"Fantje, če bi mene doletela čast, da bi lahko o čem odločal v tej državi, potem bi imeli naši poslanci pri upokojevanju še več privilegijev. Zavzel bi se za zakon, ki bi predpisal, da se morajo vsi poslanci takoj upokožiti," se je v pogovor vključil rezkar Vili.

"Ali se ti je zmešalo?" smo presenečeno vzkliknili vsi v en glas.

"Ni se mi zmešalo!" je odvrnil Vili. "Samo to vam povem, da bi bilo za državo in za vse nas veliko boljše, če bi šli sedanji poslanci takoj v pokoj, kot pa da še naprej ostanejo na oblasti. Samo pomislite koliko škode še lahko storijo do konca svojega mandata. Državi, ki jo vodijo takšni

ljudje, ki imajo sebe bolj radi kot druge, se ne piše dobro!"

"Vili ima prav!" se je v pogovor vključila kuharica Špela. "Tudi za našo tovarno bi bilo boljše, če bi šel naš direktor v pokoj že letos in ne šele drugo leto. Zadnje čase ni storil za tovarno nič dobrega, saj skrbi samo še za svoj žep. Pravi, da ima sedaj še zadnjo priložnost, da poskrbi zase, saj potem, ko bo v pokoju, ne bo imel več možnosti za to."

"Tudi resorni minister ni veliko boljši od našega direktorja, saj bolj kot za urejanje javnih zadev skrbi za to, da gre njemu dobro. Če bi šel v pokoj, vsaj škode ne bi več mogel več početi," je pribil Rudi.

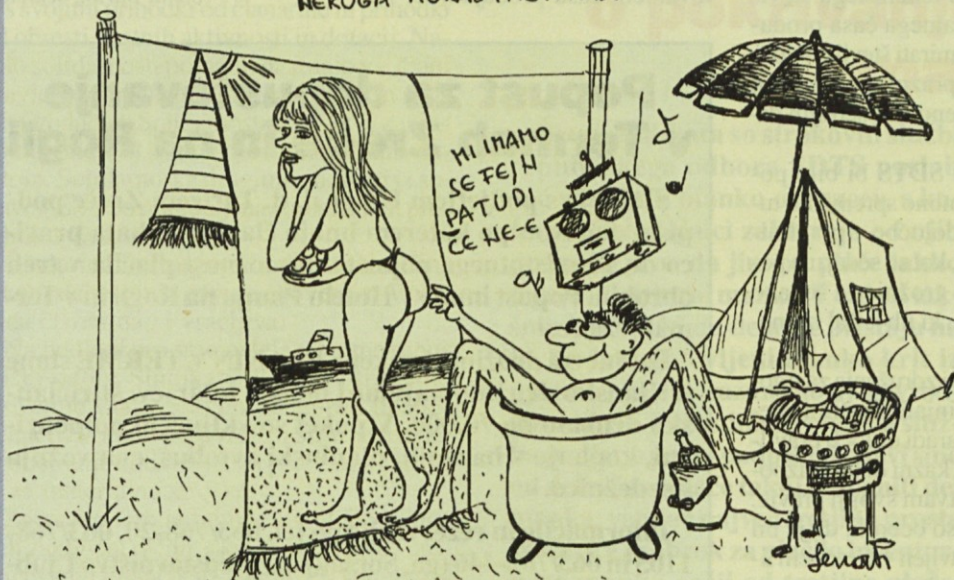
"Konec koncev pa zakon, ki so ga sprejeli poslanci, niti ni tako neumen," je povzela praktikanca Suzana. "Samo razširiti bi ga morali tako, da bi se poleg poslancev lahko predčasno upokojevali tudi različni menedžerji in direktorji, od katerih imamo danes več škode kot koristi. Poslanci razmišljajo čisto pametno: tisti, od katerih ima družba korist, naj delajo čim dalj; tisti, od katerih pa ima družba samo izgubo, pa naj gredo v pokoj čim prej. Tako tisti, ki gledajo samo na svoj žep, vsaj škode ne bi mogli več povzročati!"

"Suzana, ti si še mlada in stvari še ne razumeš dobro," je Suzano podučil Lojze. "Tvoja ideja sicer ni slaba, vendar pa bi v tem primeru naša država čez noč ostala brez oblasti in vodstev podjetij. Večina politikov in menedžerjev bi se namreč morala takoj upokožiti!"

Iz dnevnika delavca Jožeta

Zakon o upokojevanju nesposobnih poslancev in direktorjev

NEKOGA MORAS IMETI RAD...

Dober nasvet

"Ali vam je pri kraji tapet kdo pomagal?"

"Ne, gospod sodnik, vse sem ukradel sam!"

"Kaj pa je delala vaša žena v bližini?"

"Ona mi je samo svetovala, kateri vzorec naj vzamem!"

Plagiat

"Draga, kaj pa piše v tej knjigi, da jo čitaš s takšnim zanimanjem?"

"Neverjetno! Ne vem, kje je ta Petrarka dobil pesmi, ki si mi jih ti pisal v mladosti? Očitno jih je prepisal od tebe!"

Dober apetit

"Natakar, že četrtič vam naročam golaž z žemljico!"

"Veseli me, da vam tako tekne!"

Dvoumen odgovor

"Gospa, koliko ste stari, prosim?"

"Približujem se petdesetim."

"S katere strani?"

Tako kakor vsako leto so tudi letos območno organizacijo ZSSS v Podravju obiskali študenti iz Virginia State University iz Blackburga v Združenih državah Amerike. Na svoji strokovni turneji po Evropi so se ustavili tudi v Mariboru. Študenti, ki jih je vodil prof. dr. Jerald Robinson, so bili v Mariboru gostje Ekonomsko-poslovne fakultete.

Gospodarske razmere in probleme v Mariboru ter delo območne organizacije ZSSS v Podravju jim je zelo konkretno in slikovito predstavila sekretarka Vekoslava Krašovec. Ameriške študente je še posebej zanimalo, kako poteka pri nas socialni dialog ter pogajanja o kolektivnih pogodbah, ki jih v Združenih državah Amerike v takšni obliki ne poznajo. Tam se mora delavec z delodajalcem praktično o vseh pogojih dela ter o plači, dopustu, morebitnih regresih in drugih pravicah dogovoriti sam. Bodoči ameriški menedžerji so z zanimanjem prisluhnili tudi sindikalnim stališčem v zvezi s pokojninsko reformo ter reformo delovnopravne zakonodaje.

Po besedah predstojnika študija MBA na Ekonomsko-poslovni fa-

Ameriške študente je najbolj zanimalo, kako v Sloveniji potekajo pogajanja o kolektivnih pogodbah in kakšna je nasploh vloga sindikata v družbi.

ki Virginia State University pripravili majhno presenečenje, saj so Vekoslavi Krašovec, ki že več let predava ameriškim študentom na turnejah po Evropi, podelili diplomu, s katero ji je ta ugledna ameriška univerza dodelila naziv častnega profesorja in zunanje-ga predavatelja. Vekoslava Krašovec je torej častna profesori-

Vekoslava Krašovec – častni profesor ameriške univerze

kulteti prof. dr. Dušana Radonjiča takšni obiski dvigujejo raven poznavanja Slovenije v mednarodnih okvirih. Zato se je območni organizaciji ZSSS v Podravju in Vekoslavi Krašovec pristočno zahvalil za pripravljenost, da ameriške študente seznani z dejavnost-

jo in poslanstvom sindikatov v Sloveniji. Še prav posebej pomembno je, da bodoči ameriški menedžerji spoznajo Slovenijo tudi kot deželo socialnega dialoga, ki je tako značilen za razvite evropske države.

Po predavanju so predstavnici

državne univerze v Virginiji. Na diplomi piše, da ji pripadajo tudi vse časti in privilegiji, ki v Združenih državah Amerike gredo k temu nazivu. Vsekakor je to lepo priznanje tudi za ZSSS v celoti.

T. K.

Pomurci tekmovali v malem nogometu

Sindikalna organizacija obrata Mure v Lendavi je že drugič zapored organizirala turnir v malem nogometu. Zanj se je prijavilo 12 ekip, ki so se najprej pomerile v treh predtekmovnih skupinah. Največ uspeha so imeli igralci Planike iz Turnišča. Zbrali so sicer enako število točk kot igralci Mure, vendar so imeli boljšo razliko v golih.

Rezultati predtekmovanja:

Skupina A:

Indip : Mura (Murska Sobota) 1:4, Indip : LKC 0:3, LKC : Mura TŽP 0:3, Mura TŽP : Indip 2:1, LKC : Mura 0:0

Skupina B:

Mura (Ljutomer) : Varis 1:1, Mura : Elektromaterial 2:2, Varis : Elektromaterial 3:0

Skupina C:

Planika : Žaga 2:1, Mura (Lendava) : Mura (Petrovci) 1:2, Planika : Žaga 2:1, Mura (Lendava) : Integral 2:5, Mura (Petrovci) : Integral 1:0, Integral : Žaga 0:4, Planika : Integral 2:0, Žaga : Mura (Lendava) 2:1

Finalna skupina:

Žaga : Planika 0:2, Varis : Mura (Murska Sobota) 0:1, Planika : Varis 5:2, Mura : Žaga 1:0, Žaga : Varis 3:1, Planika : Mura 4:4

Končni vrstni red:

1. Planika Turnišče, 2. Mura Murska Sobota, 3. Žaga Lendava

Zmagovalni ekipi iz Turnišča je pokal v trajno last podelila Bernarda Mataič iz Mura Lendava.

F. H.

Za enotnost delavcev in upokojencev

Na ptujskem območju deluje tudi območna organizacija sindikata upokojencev. Njeno ustvarjalno jedro je tudi Aktiv sindikalnih aktivistov preteklih in sedanjih generacij. Udeleženci minule seje območne organizacije so poglobljeno ocenjevali socialni položaj delavcev, upokojencev in nezaposlenih. Poudarili so, da je potrebno strniti vrste delavcev in upokojencev v vseh oblikah sindikalnega boja, po vzoru italijanskega sindikalnega gibanja, v katerem imajo prav upokojenci pomembno vlogo. Moč in učinkovitost je v enotnosti delavcev in upokojencev. V ta namen so se zavzeli za močan in enoten sindikat upokojencev, v katerega naj bi se včlanjevali delavci ob odhodu v pokoj. Dejali so, da si vsak član sindikata ob odhodu v pokoj zasluži zahvalno in poslovilno besedo sindikalnega poverjenika podjetja oziroma zavoda s priporočilom, naj nadaljuje sindikalno članstvo v sindikatu upokojencev.

Na letni seji so se odločili izrekli proti vsem privilegijem in predčasemu upokojevanju tako

poslancev kot drugih državnih uslužbenecv.

Posebej so poudarili zaskrbljenost za zdravstveno varstvo starejših generacij, ki so 40 (moški) oziroma 35 let (ženske) plačevali v sklad zdravstvenega varstva ter s posebnimi samoprispevki gradili in opremljali zdravstvene institucije tudi zato, da bi jim v jeseni življenja bilo zagotovljeno kakovostno zdravstveno varstvo.

Enotno so ocenili, da ptujska območna organizacija ZSSS dela zelo uspešno v interesu sindikalnega članstva. Zavzeli so se za utrjevanje njene vloge in učinkovitosti ob upoštevanju vrednot dolgoletnega uspešnega sindikalnega gibanja na ptujskem območju. Člani sindikata upokojencev in dolgoletni sindikalni aktivisti pa bodo vlagali vse svoje znanje, izkušnje in moči, da bo ptujska območna organizacija ZSSS služila dejanskim interesom in potrebam vsega sindikalnega članstva na ptujskem območju ter s tem tudi krepila tudi vlogo in učinkovitost Zveze svobodnih sindikatov Slovenije.

Feliks Bagar

PROTI POSLANSKIM PRIVILEGIJEM

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije odločno nasprotuje, da se sprejme zakon, ki določa, da lahko poslanec, ki mu je prenehal mandat, v skladu s tem zakonom uveljavi pravico do predčasne pokojnine, če je opravljal mandat polno mandatno dobo, dopolnil 58 let (moški) oziroma 53 let (ženska) starosti in najmanj 30 let pokojninske dobe, ter da se poslancu za vsako leto opravljanja poslanske funkcije v polni mandatni dobi prizna znižanje tako določene starosti za eno leto.

Državni zbor je na svoji seji dne 9. 6. 1999 sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o poslancih. V novem 39. členu je določeno, da lahko poslanec, ki mu je prenehal mandat, v skladu s tem zakonom uveljavi pravico do predčasne pokojnine, če je opravljal mandat polno mandatno dobo, dopolnil 58 let (moški) oziroma 53 let (ženska) starosti in najmanj 30 let pokojninske dobe. V drugem odstavku istega člena je določba, da se vsakemu poslancu za vsako leto opravljanja poslanske funkcije v polni mandatni dobi prizna znižanje starosti iz prejšnjega odstavka za eno leto. Pokojnina se poslancem odmeri po splošnih predpisih brez znižanja zaradi starosti.

Sprejeti Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o poslancih je v nasprotju z dogovorom o reformi pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki so ga sprejeli Vlada Republike Slovenije in reprezentativni sindikati za območje Republike Slovenije.

Pokojninska reforma je nujno, a zelo težko breme. To breme bi si morali pravično razdeliti vsi državljani, tudi izjeme pri upokojevanju morajo določati splošni predpisi. Tak dogovor so sprejeli socialni partnerji po dolgotrajnih in težkih pogajanjih. To, da je tak dogovor kršilo najvišje zakonodajno telo naše države, ki bi moralo imeti največji čut za odgovornost, je moralno nedopustno dejanje.

V Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije menimo, da je potrebno uporabiti vsa zakonita sredstva in se takemu zakonu v imenu pravičnosti upreti. Naš namen je doseči, da tak zakon ne bo sprejet oziroma potrjen in da se bo spoštoval dogovor, po katerem bodo za vse državljane veljali splošni predpisi o pokojninskem zavarovanju.

S protestnim shodom **PROTI POSLANSKIM PRIVILEGIJEM** želimo poslance še zadnjič opozoriti, da bo Zveza svobodnih sindikatov Slovenije v primeru potrditve zakona odstopila od Dogovora o reformi pokojninskega in invalidskega zavarovanja in izvedla naknadni zakonodajni referendum.

PROTI POSLANSKIM PRIVILEGIJEM